

Hyvänmakuiset pitäjä-juhlat pidettiin Nokialla

Karjalanpiirakka maistui hyvältä viisivuotiaan **Saga Stenbergin** suussa, ja varmasti monille muillekin jäi hyvä maku suuhun Vpl. Pyhäjärven pitäjäjuhlista Nokialta.

Noiin 500-600 henkeä saapui paikalle kaksipäiväisiin, perinteistä juhlakavaa noudattaneisiin kihuihin.

Juhlien alkupamaus kaajhti Kaiun muistoviestin lähtölaukauksella. Kisaselostus tarkemmin takasivulla.

Muistojen illassa Nokian seurakuntasali oli ääriään myöden täynnä musiikin, runojen ja seurakuntamisteluiden äärellä. Illasta lähti myös liikkeelle seppelipartio kohti Nokian kirkkomaan sankarihautoja ja Karjalaan jääneiden muistohautaa.

Seppelipartiot airueineen Nokian kirkkomaalla. Mika Puranen (edessä oik.), Liisa Naskali, Yrjö S. Kaasalainen ja Ritva Kaasalainen, Jenni Puputti, Edwin ja Kirsti Naskali sekä Joni Puputti. Kuvat: Marjo Ristilä-Toikka.

Ennen iltamien alkua tehtiin bussikiertokierros Nokian karjalaiskylällä, jossa kuultiin siirtolaisten jälkipolviin kertomia tarinoita eri taloista – ja nautittiin kausissa kesäillalla vielä jäljellä olevista idyllisistä maalaismaisemista.

Iltamien ohjelma laitto vipinää niin yleisön nauruun kuin istumalihaksiin. Yleisö pääsi opettelemaan ballettiakin ennen tantsuihin siirtymistä.

Sunnuntain aloitti juhla-messu ja ehtoollinen. Päiväjuhlaa ennen oli tarjoilla hyvät karjalanpaistit, ja aikaa jäi tarinoimiseen sekä taide- ja käsityönäyttelyyn tutustumiseen.

Pääjuhlan juhlapuhuja, professori **Paavo Pelkonen** pohdiskeli pyhäjärveläisyyttä kansainvälisyyden vuorovaikutuksessa. Karjalaisista annettu kuva ei aina ollut kovin mairitteleva.

Lisää juhlista SIVUT 6-9

Sipposten joukkue hävisi viestijuoksun, mutta voitti parhaan asun palkinnon Miekii oon Karjalast-paidoissaan. Joukkueen kokoonpano on sivulla 16.

Esko Puranen sai houkutelua taidenäyttelyyn parikymmentä näytteilleasettajan. Omia töitä olivat mm. maalaukset äijästä ja kirkkovenematkasta.

Kotiseutumatkojen kokemuksia

– Matkani aikana mietin moneen otteeseen, että olen tullut suureen museoon, maahan jossa aika on pysähtynyt.

Näin kirjoittaa ensimmäistä kertaa sukunsa juurilla Pyhäjärvellä käynyt **Reetta Lepistö**, ja jatkaa:

– Tämän matkan jälkeen olen tuntenut itsenikin enemmän karjalaiseksi ja uskon matkustavani Pyhäjärvelle vielä uudelleen.

Päättymässä oleva kesä 2009 on jälleen houkuttanut kymmenittäin bussilastillisia kotiseutumatkajia Karjalan kannakselle. Tässä lehdessä muutamia kokemuksia käynneistä.

SIVUT 3, 13, 14 ja 15

Osa Kaasalaisten sukumatkalaisista Konnitsanjoen sillalla. Kuva: Yrjö S. Kaasalainen.

17. elokuuta 2009

Talkoohenki elää ja elättää?

Nykyisin kuulee usein väitettävän, että talkoohenkeä ei enää ole. Tältä varmasti tuntuikin jos verrataan aikaan 1900-luvun alkupuolella. Tuolloin harrastustoiminnat olivat pitkiä ja kylillä tapahtuivat yleensä talkoilla aikaansaaduissa tiloissa. Yhteiskunnan tarjoamia harrastetiloja ei ollut. Vpl Pyhäjärvelläkin harrastettiin mitä erilaisimpia asioita talkoilla rakennetuissa seurojen omistamissa taloissa, joita oli peräti kaksikymmentä (20). Yllä oleva väite pitää kuitenkin vain osittain paikkansa. Talkootyötä on edelleen runsaasti, se on vain muuttanut muotoaan ja kohteitaan.

Talkootyöllä on nykyäänkin ratkaiseva merkitys monien kesätapahtumien järjestämisessä. Siihen perustuvat myös monet suuret massatapahtumat. Esimerkki tällaisista ovat Lahdessa parhaillaan meneillään olevat veteraanien MM-kisat yleisurheilussa. Talkoovoimin tarjotaan monituhapäiselle, ympäri maailmaa olevalle harrastajajoukolle mielinpainuva kisatapahtuma kesäisessä Suomessa. Voiko maastamme lähteä parempaa matkailumainosta maapallopomme jokaiseen kolkkaan?

Lukuisat Suomessa toimivat kesäteatterit nojaavat myös talkootyöhön. Niillä paikkakunnilla, joissa talkootyö on hiipunut, on myös kesäteatteritoiminta päätynyt tai ainakin keskeytynyt. Miten sujuisvatkaan meidän jokakesäiset Vpl Pyhäjärvi-juhlamme ilman talkoolaisien ylivertaista panosta? Kiitos Nokian talkoolaiset hyvistä juhlista heinäkuun kolmantena viikonvaihteena. Sama pätee viikkoa myöhempiin Sakkola-juhliin Pirkkalassa ja Karjalaisiin kesäjuhliin, joita tänä vuonna vietettiin Kuopiossa. Koko karjalaisen kulttuurin vaaliminen ja kehittäminen perustuu valtaosaltaan ahkerien ihmisten kunnioitettavaan talkootyöhön. Toivomme hartaasti ja uskomme, että tuolle työlle löytyy edelleen jatkajia myös tulevaisuudessa.

Yksi näkyvä talkootyön muoto meillä karjalaisilla ovat viime vuosina aikaansaadut kylä- ja koulupiirikirjat. Niiden tekeminen on vaatinut tuhansia talkootunteja kirjatoimikunnilta ja kirjojen tekemiseen osallistuneilta asian harrastajilta. Näin on saatu tallennettua mittamaton määrä paikallis- ja kulttuurihistoriaa kaikilta elämänsäaloilta menetetyillä kotiseuduilla. Kiitos kaikille tekijöille! Karjalaisen esimerkin mukaan tämä harrastus on viime vuosina saanut tuulta siipiensä alle myös muualla Suomessa. – Tulevina vuosina näemme varmaan vastaavan esiinmarssin sukukirjoilta. Ja tietysti pääosin talkoilla tehtynä.

Talkootyötä kaivataan myös apuun sellaisilla yhteiskunnan toimialoilla, joissa kustannukset ovat karkaamassa päättäjien käsistä. Tästä on kysymys kun "kolmatta sektoria" huudetaan apuun. Ainakin vanhusten huollossa ja lasten iltapäiväkerhotoiminnassa tuntuu olevan runsaasti käyttöä tällaiselle talkootyölle. Riittääkö tekijöitä? Aika näyttää, löytyykö tulevaisuudessa talkoohenkeä kaikkialle tunkevan itsekkyyden sijaan.

Suomea sanotaan usein yhdistysten luvatuksi maaksi. Yhdistysten toiminta perustuu valtaosaltaan talkoohenkeen ja talkootoimintaan. Palkkatyön osuus niissä on pienellä osalla, joskin lisääntymässä. Voidaan siis todeta, että talkoohenki elää sittenkin. Se elättää tai ainakin tuo pintasilauksen koko yhteiskuntamme toiminnan laatuun. Toivottavasti näin on myös tulevaisuudessa!

Kiitokset vielä kerran Nokialle Vpl Pyhäjärvi-juhlien hienoista järjestelyistä. Juhlaväki nautti hyvistä juhlista kaikilta osiltaan. Kiitos talkoolaiset!

ANTERO PÄRSSINEN
säätiön hallintoneuvoston
puheenjohtaja

Uutta tietoa sukuseminaarissa Nokialla

Pyhäjärvi-juhlien lauantain ohjelmaan on jo yli 10 vuotta kuulunut sukuseminaarina. Niinpä tälläkin kertaa seminaariin osallistui lähes 50 asianharrastajaa edustaneita pyhäjärveläisiä sukuja.

Tällä kertaa ohjelmaan ei sisällynyt yhtään varsinaista suvun esittelyä, sillä kuluneen vuoden aikana on saatu pyhäjärveläisittäinkin useita uusia asioita suuren yleisön tietoisuuteen.

Kauko Hinkkanen tutustutti kuulijat Vpl. Pyhäjärven lahjoitusmaiden syntynyt todeten mm. kuinka Pietari I lahjoitti v. 1720 lähimpiin neuvonantajinsa kuuluvalla salaneuvos, senaattori ja ruhtinas **Jaakko Feodorinpoika Doigorukoville** (1639-1720) Pyhäjärveltä 81 tilaa, joista kuitenkin helmikuussa v. 1721 otettiin 16 tilaa pois. Nämä olivat Viipuri - Käkisalmen tien vasemmalla puolella. Hänen kuoltuaan ilman elossa olevaa miespuolista perillistä Pyhäjärven tilat palautettiin takaisin kruunulle.

Tämän jälkeen keisarillisella ukaasilla lahjoitettiin oikeuskollegion presidentinä toimineelle salaneuvos kreivi **Andrei Artemonpoika Matvejeville** kohtuulliseksi ajaksi 83 tilaa Viipuri-Käkisalmen tien oikealta puolelta. Vuoden 1726 revision mukaan hänellä oli 119 tilaa. Hovileiri sijaitsi Valkeamäellä. Matvejevin donaatio (lahjoitusmaa) Pyhäjärvellä oli tyyppillinen korkealle virkamie-

helle palvelupakkovelvollisuuden vastineeksi annettu lahjoitus.

Andrei Matvejev kuoli syyskuussa 1728 ja koko suku sammui v. 1734. Koska miespuolista jatkajaa ei enää ollut, Pyhäjärvi lahjoitettiin toukokuussa v. 1734 kokonaan uudelle omistajalle, todelliselle kamarieherralle, kreivi **Petter Soltikoffille** (1700-1772).

Kreivin kuoltua lahjoitusmaat – Taubila ja Sorntanlahden hovileirit – siirtyivät myynnin kautta v. 1774 hovipankkiiri ja paroni **Johan Freederickszille**. **Andreas Freedericksz** tuli isänsä kuoltua v. 1785 Taubilan tilan isännäksi.

Kauko Hinkkanen käsiteli esityksessään lisäksi Taubilan kontrahattia, vuoden 1826 asetusta, lampuotikautta ja lahjoitusmaiden lunastusta. Esityksensä lopuksi Hinkkanen totesi Taubilan kartanoon lahjoitusmaiden myynnin jälkeen jääneen noin 3500 hehtaaria maata. Kuten tunnettua, kauppaneuvos **Karl Fazer** osti kartanon 1918.

Yleisö sai myös lukuohjeita valkokankaalle heijastettuihin vuoden 1825 maakirjojen nimilueteloihin.

Suvannon suvut kotisivuilla osoitteessa www.suvannonsuvut.net on taltioitu sukututkimuk-

Sukuseminaarin vetureina toimivat Antero Pärssinen ja Kauko Hinkkanen.

sessä tärkeitä tietoja ja osoitteistoja.

Antero Pärssinen antoi esityksessään ohjeita kirkonkirjojen tulkintaan nimenomaan Vpl. Pyhäjärven osalta.

Nyt on saatu taltiointityö päätökseen ja pyhäjärveläisiä sukuja ja yksittäisiä henkilöitä voidaan tarkastella tietokoneen näytöltä osoitteesta www.karjalatk.fi

Tutkailu vaatii hieman totuttelua, totesi Antero Pärssinen, mutta seuraten tarkasti tietokoneen ohjelman antamia ohjeita oikeaan tavoitteeseen päästää suhteellisen helposti.

Luovutetun Karjalan kartat ohjelmisto julkistettiin Kuopion kesäjuhlien yhteydessä. Osoitteesta

www.karjalankartat.fi voidaan nyt useaan eri mittakaavaan avata Vpl. Pyhäjärvi ja sen yksittäiset kylät. Karttaohjelma on laadittu vuoden 1939 tietojen mukaisesti.

Mittakaavassa 1:20 000 voidaan tarkastella jo varsin yksityiskohtaisesti oman kotikylän sijaintia ja talojen paikkoja. Valitettavasti tilojen rajat eivät tule vielä esiin.

Vuoden 2010 juhliin toivottiin edelleenkin sukuseminaarina. Toivottiin myös 1-2 pyhäjärveläissuvun esittelyä sisällyttämistä ohjelmaan. Työryhmän vetäjänä toimii säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja Antero Pärssinen.

REINO ÄIKIÄ

Myökii käytiin Karjalassa

Kauvatsan Karjalaisten järjestämän kotiseutumatkan matkalaiset liikennöitsijä Hannu Putuksen seurassa. Matkan selostus viereisellä sivulla. Kuvat: Hannu Pruuki.

USA ja Hawaiji edustettuna Lahnavalkamassa

Kauvatsan karjalaiset ry oli järjestänyt kotiseutumatkan Pyhäjärven Lahnavalkamaan.

Minäkin innostuin niin, että päätin lähteä mukaan. Asun nykyisin USA:n luoteiskulmassa Tyynenmeren rannalla.

Myös Paula-tyttären aikuinen poika **Ezekiel**, halusi lähteä mukaan katsomaan mummun lapsuus-kotia. Hän on syntynyt ja kasvanut Hawaijilla, ja asuu siellä. Keväisenä aamuna odottelimme bussia Lahden asemalla suuntana kotikylä.

Meitä oli vaan pieni ryhmä, 24 henkeä. Kaikki olivat minulle tuntemattomia, mutta pian tulimme tutuksi. Oli **Arvi** ja **Eemeli Hinkkasen** pojat. **Kauko Hinkkanen** ja **Tuomo Hinkkanen**, joiden isät tunsin hyvin. Sekä **Niilo** ja **Aira Itäsälön** pojat, **Markku Itäsalo** ja **Hannu Pruuki**, joiden isoisä oli minun serkku. Mukana oli myös **Ilmari Talonpoika**, joka lapsena kävi meitä naapureita hauskuttamassa jokapäiväisellä vierailulla. Se oli siihen aikaan, kun isä lampun osti. Sain tutustua myös Ilmarin perheeseen.

Tämä oli minun kolmas kerta, mutta matka on yhtä mielenkiintoinen. Pääsimme rajan ylityksen hyvin helpolla.

Hetken pysähdys Viipurissa. Matkan varrella esiteltiin entisiä taistelu paikkoja. Loppumatkasta alkoi sataa, mutta ei haitannut mielialaa. Kohteena oli hotelli Jaaman kylässä. Löytyihän se, vaikka viimeiset muutamat kilometrit olivatkin melko huonoa kärrytietä. Paikka oli myös Pyhäjärven rannalla. Kun vaan pääsisi tuosta kapeasta portista sisään. Taitavan kuljettajan ansiosta se onnistuikin. Kaksi siniseksi maalattua isoa rakennusta. Hotelli oli melko uusi, tuoksui ihan tuoreelta puulta.

Me saimme melko tilavat huoneet, kun meitä piti tulla kolme. Yksi tyttären tytär jätti lippujen oston viime tippaan, eikä sitten saanutkaan. Siksi meidän huoneistossa oli saunakin. Maukkaan illallisen jälkeen esittelimme itsemme toisillemme ja alkoi tuntua ihan kotoiselta. Lauoimme karjalaisia tuttuja lauluja, joita Hannu Pruuki säesti kitaralla.

Kuultuaan, että meillä oli sauna, muutamat halusivat tulla saunaan ja olihan sitä kesäistä iltaa saunoakin. Ilma oli aika kolea, mutta jotkut lähtivät uimaan. ”Huh – huh kyllä oli kylmää”, kertoi Ezekiel aamulla. Juoksi kiireesti saunaan lämmittelemään. Oli varmasti erikoinen elämys Hawaijin pojalle.

Aamiaisen jälkeen lähdimme virkeänä matkaan.

Joku esitteli kaikki kuuluisimmat paikat kulkiessa. Olimme Pyhäkylässä, kurkistelin ikkunasta, että onko **Eino Kalloksen** koti vielä pystyssä. Se oli sijainnut mäellä vasemmalla puolella ennen Pyhäkylän tienristeystä. Ei ollut enää. Se oli vanha hirsirakennus. Ehkä se oli vielä hyvää polttopuuta naapurille.

Saavuimme kirkkoaholle. Bussi ajoi meidät sankarihautoille. Siellä lepää myös minun vanhin veljeni, hän oli 24-vuotias, hyvin tarmokas nuori mies. Hänen kohtalonsa oli kohdata määränpää Syvärillä. Oli juuri avioitunut muutama kuukausi sitä ennen. Sellaista on sota, kuinka monen nuoren tulevaisuus sai ikävän käänteen.

Kävelimme takaisin ja katselimme venäläisten värikkäitä hautoja. Ei voi muuta sanoa, kuin jokaisella kansalla on omat perinteensä ja meidän pitää hyväksyä ja kunnioittaa niitä.

Löytyi myös vapaussodan muistopatsas ja entisen kirkon paikka sekä lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki. Se on tukevasti tehty ja on historiaa. Muistelen, kun sitä rakennettiin. Kiviä tuotiin jokaisesta kylästä ja lähellä olevista joka talostakin sen perustaan. Sopii lainata osa karjalaisten laulusta ”Sit’ei pane idän halla, eikä pohjan pakkaset. Se ei sorru sortamalla, sitä ei lyö rakehet”. Se on ja pysyy.

Nyt alkoi Lahnavalkama. Meidän joukossa oli 10, jolla oli juuret täällä. Toisilla syvemmät ja toisilla kevyemmät. Kolme oli syntynyt täällä. Minä olin 18, kun täältä lähdettiin viimeisen kerran syyskuussa 1944.

Maisemat ovat muuttuneet. **Hilda Eevan** talo oli vielä asuttavassa kunnossa, mutta oli niin pihapuiden ja pensaiden varjossa, ettei näkynyt kuin kattoa vähän. Kuinka usein sielläkin leikittiin ja luettiin kirjoja **Katrin** kanssa. Seuraava **Kähörin** talo oli hajoamaisillaan. Ikävän näköinen, ikkunat hajalla. Miksi ihmiset eivät pidä huolta kodeistaan, vaan antavat menää rappiolle. Pari mökkiä oli hävitetty kokonaan. Karrelalla oli kaksi taloa, toinen hajoamispisteessä. Se, jossa **Humalat** asuivat, oli rakennettu uudestaan ja näkyi olevan iso kasvihuone.

Irja Humala oli myös koulukumppani ja hyvä ystävä vieläkin. Kertoi minulle, kun viimeksi nähtiin, että hän tuli meille leikkimään, mutta sinun piti tehdä aina töitä, ei ollut aikaa leikkiä. En ollut kyllä itse sitä huomannut.

Kylätie oli niin vetinen, eilsen sateen jälkeen, etten jatkanut Itäsälölle asti. Hinkkasen perhe jatkoi sitä

eteenpäin vanhempiensa kotipaikalle, vaikka siellä oli kaikki maan tasalla.

Takaisin kylän entiselle maantielle. Alkoi tulla pari taloa, jota kutsuttiin Ylämäeksi. Oikealla **Ihalaisen** talo paloi jatkosodan alussa. Puut olivat taas varjona, mutta niiden takaa kuului lasten ääniä, että kyllä siellä asuttiin. Tien toisella puolella **Läätin** talo oli kunnostettu, koira ei halunnut tehdä tuttavuutta meidän kanssa. Täältä jo näkyi vähän järveäkin. Mäkeä alas ja tässä on Välmäk. **Varpu Kähösen** talossa vielä asuttiin, vaikka se on kylän vanhimpia taloja. Vasemmalla puolella **Sakari Talonpoika**, Ilmarin koti, oli tuhoutunut kokonaan. Ikävän näköinen savupiippu vaan törrötti pystyssä. Heillä oli kylän ainoa radio siihen aikaan. Me lapset kävimme kuuntelemassa Markus-sedän lasten tuntia. Muistan vielä Markus-sedän kehotuksen: ”Kaurapuuro on viisauden alku”. Yhä jatkan hänen kehotustaan.

Kolmas Välmäen talo, **Tahvo Kähösen, Antin, Hemmin, Reinon** ja **Erkin** koti. Aikaisemmalla käynnillä se oli maalattu siniseksi. Nyt ei näkynyt puiden takaa. Kuulin ohimennen, että venäläiset uskovat siniseen väriin, että se pitää hyönteiset, itikat ym. pikku elävät pois talosta.

Juho Rampa oikealla pellolla oli vilkkaassa toiminnassa. Se onkin rakennettu noin 30-luvun alku puolella. Heidän perhe asui meillä silloin kun he rakensivat sitä. Pienen mutkan päässä ja ollaan Alamäel. Vasemmalla oleva **Koirasen** talo on uudestaan rakennettu. Oikealla **Juho Kähösen** talo, on minun kotini. Siellä oli vielä asutusta. Nyt on alettu tehdä remonttia. Lasiveranta ja eteinen, jossa oli ruokasali ja portaat vitille, oli pois. Niiden tilalle oli rakenteilla jotakin, joka oli vaikea arvata. Pihaa oli myös kunnostettu, istutettu pensaita ja kukkia. Oli pa pieni kasvihuonekin.

Talon mummeli, jota olen nähnyt kuusi vuotta sitten, muisti vielä minut. Meillä ei ollut tulkkia mukana, mutta talon poika osasi muutaman sanan englantia. Hän oli lomalla Pietarista, jossa hän on hotellin kokkina. Hyvin ystävällisiä. Katselimme maisemaa Keljanlahdelle. Ennen oli vaan mäki ja vähän nittyä, järvi näkyi koko komeudessaan. Nyt oli istutettu puita myös järven puolelleselle pihalle ja ne vähän peittivät kaunista maisemaa. Ennen meillä oli kirsikkapensas, jossa otettiin kuvia ja järvinä näkyi. Pensas teki marjojakin, mutta marjat ihmeellisellä tavalla hävisivät ennen kuin ne

olivat kypsiä.

Pysähdyttiin hetkeksi Salitsanrannan koululle. Koulu on 106 vuotta vanha. Lahnavalkama kuuluu myös tähän koulupiiriin. Sen ovat isoisät innolla rakentaneet lapsilleen. Minä pääsin nelivuotisen koulun läpi v. 1939.

Juuri silloin kesällä 1999 sitä suurennettiin. Lisätettiin alakoulu ja meille isommille jatkokoulu, mutta sitä ei keritty käydä kuin pari kuukautta, kun sotatoimet alkoivat. Koulussa alkoi tilapäinen sotasairaala.

Ihailimme Salitsanrannan komeita viljapeltoja, niitä harvoin täällä näkee. Ajoimme Riiskan ja Rantakylän kautta Käkisalmeen päin. Se oli luonnon kaunista metsikköä, jonka lomassa ajoittain näimme Laatokan laineitakin.

Kuljettaja **Hannu** keitti meille parasta kahvia mitä olla saattoi. Suurin osa lähti katsomaan kuuluisaa mäntyä, joka kasvoi Laatokan rannalla. Minulla oli nilkka nyrjähtänyt, en uskaltanut lähteä, kun tiekin näytti niin jyrkältä.

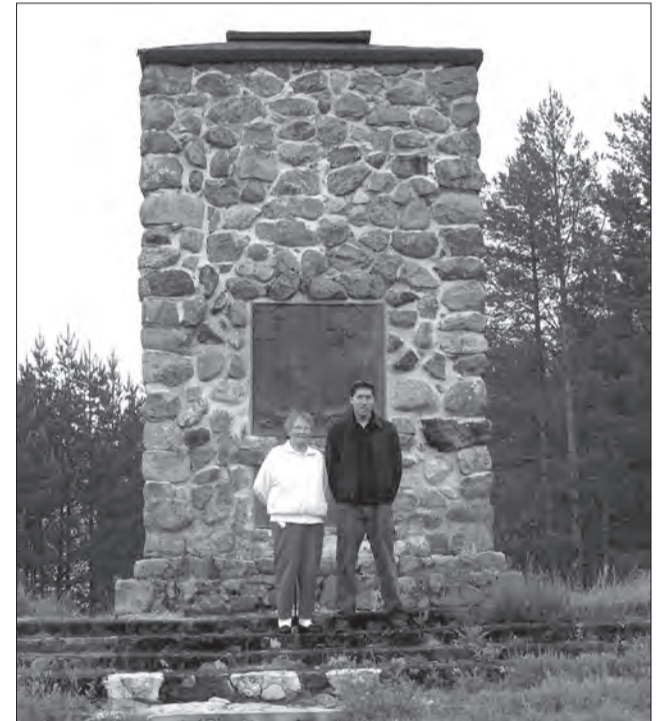
Saavuimme Käkisalmeen. Tuntui ikävältä katsella kaupunkia, jossa ennen oli niin siistiä ja vilkasta elämää. Meitä oli 28 kilometriä kaupunkiin ja ajoimme polkupyörällä sinne silloin kun oli rahaa ja jotakin tärkeää ostettavaa. Minkälainen kaupunki olisi nyt, jos se olisi suomalaisilla?

Ajeltiin Pyhäjärven Taubilan maille. Ajatus oli mennä katsomaan heidän uimarantaa ja vaikka uidaakin. Tie oli melko huono ja kävelimme lopun matkaa. Hiekkaranta oli kaunis, mutta kukaan ei halunnut mennä uimaan. Pääsimme hotelliin hyvissä ajoin.

Illallisen jälkeen taas laulelimme ja keskustelimme päivän tapahtumista. Sunnuntaiamuna olikin kotimatka edessä. Yksi mukana olevista oli syntynyt Porsaanmäellä ja kuulimme, että Putinilla on huvila siellä. Kaunista kylää, mutta Putinin kotia ei löydetty. Viipurissa pysähdyttiin tunnin verran. Etsimme Ezekielin kanssa kahvia ja lopuksi löysimmekin. Kyllä maistui hyvältä oikein kerman kanssa. Kuppi ei kyllä ollut suuruudella pilattu. Kauppahalli oli tupaten tavaraa sekä ostajia myös. Viipurin pyöreätorni oli yhä paikallaan. Olin lapsena kuulunut sen viehättyksestä. ”Siellä tanssia saa aina, arkena ja sunnuntaina”. Se on aikanaan rakennettu sotilaiden iltojen iloksi satoja vuosia sitten. Muuten ulkotori oli siisti, mutta myyjät liian tungettelevaisia. Mutta heidänkin pitää yrittää hankkia jokapäiväinen leipänsä.

Artikkelin kirjoittaja Lempi Kähönen-Wilson muistelee Kaunista karjalaa Taubilan rannassa

Kerroin tyttärenpojalleni Ezekielille, että ”olin paikalla lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin paljastamistilaisuudessa 1936”.

Kotini oli edelleen pystyssä Lahnavalkamassa.

Rajan ylitys otti enemmän aikaa kuin tullessa. Kuljettaja Hannu pelasti tilanteen. Keitti sitä maailman parasta kahvia ja se helpotti. Lounasta söimme jossakin Kotkan vaiheilla. Matkan varrella ihailimme Suomen kaunista kesää, valkoisia koivunrunkoja ja järvien sinistä aaltoilua. Matka oli mielenkiintoinen. Kiitos taitavalle kuljettajalle ja mukavalle matkaseurueelle.

Suuret kiitokset Ilmarin perheelle. He auttoivat meitä Tampereen asemalle, että kerkesimme junaan joka lähti ihan muutamassa minuutissa. Muuten olisi pitänyt odottaa kaksi tuntia.

LEMPI KÄHÖNEN-
WILSON
Lahnavalkaman tyttö

Kirkonsanoma

Rakkaat ystävät, hyvä pyhäjärveläinen seurakunta

Saarna Vpl. Pyhäjärvi-juhlien jumalanpalveluksessa Nokialla 19.7.2009. Teksti Lk 6: 27-31

Jeesuksen sanat, jotka kuulimme evankeliumista, herättävät meissä monenlaisia ajatuksia ja kysymyksiä. Nuo ohjeet saattavat tuntua liian vaativilta jopa todellisuukselle vierailta. Jeesus itse sanoo puhuvansa ”Teille, jotka minua kuulette.” Jeesus odottaa, että hänen sanojaan ei vain kuulla ulkoisesti vaan, että ne sisäistetään ja niitä noudatetaan. Siksi meidän on hyvä mietiskellä, mitä Jeesus tarkoittaa.

Viime talvena oli useissa televisio- ja radio-ohjelmissä sekä lehdissä kertomuksia viime sotiemme väestösiirroista. Oli koskettavaa kuulla, miten ihmiset olivat kokeneet asettumisensa uuteen ympäristöön. Moni kertoi, miten tunsivat olleensa ei-toivottu. Lapset varsinkin koti-ikäviössään vaistoivat herkästi ympärillä elävien suhtautumisen heihin. Oli myös myönteisiä kokemuksia tuolta ajalta. Jotkut kertoivat, miten talon emäntä käski lämmittää saunan ja valmisti yösijan lattialle ensi hätään. Lämmin pulla maistui pienokaisesta niin hyvältä, että hän vielä 70 vuoden jälkeen muisti sen maun.

Vastaanottavien ihmisten kyky ja tahto asettua tuon tulijan sijalle, saivat heidät toimimaan näin, vaikka siitä oli vaivaa. He tekivät sen, mitä olisivat toivoneet itselleen tehtävän, jos olisivat olleet samassa asemassa. Tällaista toisen sijaan asettumista neuvotaan meille tänään. Vapahtajan ohje on: ”Niin kuin te tahdotte ihmisten tekevän teille, niin tehkää te heille.” Se on kristityn ihmisen toimintaohje.

Jeesus kuvaa myös tarkemmin, mitä tämä ohje sisältää. Millaista on kristillinen elämäntapa?

Vapahtaja kehottaa: Rakastakaa, tehkää hyvää, siunatkaa, rukoilkaa, antakaa pyytäjälle!

Jeesus ei kuitenkaan kehota rakastamaan vain niin kuin me yleensä teemme. Mehän rakastamme jotakin mieluista ja meille hyödyllistä. Jeesus sen sijaan kehottaa rakastamaan niitä, joiden kanssa emme ole ns. ”väleissä” tai joista ei ole meille hyötyä, vaan päinvastoin jopa vaivaa. Tämä onkin vaikea läksy opittavaksi.

Jo uskonpuhdistaja Martti Luther laushti todellisuudentajuisesti: ”Pelkästään järkevä, rehellinen, hurskas ihminen, osaa vain nyrpistää nenää syntiselle. Tekopyhä ihminen ei siedä epäoikeudenmukaisuutta. Hän haluaa jahdata, rangaista, moittia, tuomita nuhdella ja vauhkota”.

Tuntuuko tutulta? Niin, muistammeko itse olevamme puutteellisia? Ehkä olemme toisenlaisia kuin tuo toinen, mutta kuitenkin viallisia, hauraita ja haavoittuvia.

Ärsyttävien, jopa vihamielisten ihmisten rakastaminen tapahtuu siten, että siunaamme heitä eli rukoilemme heidän puolestaan ja omalta osaltamme toimimme heidän hyväkseen emmekä kosta heille.

Vihamiehen rakastaminen ei tarkoita kuitenkaan sairaalloista itsekitutusta, alistumista, jossa annetaan toisen tehdä jatkuvasti pahaa. Sehän ei ole kenellekään hyväksi. Usein tarvitaan asiantuntevia toimintapiteitä tilanteen muuttamiseksi. Kun rukoilemme itsellemme vastenmielisen

ihmisen puolesta, samalla annamme hänet Jumalan hoitoon. Silloin avautuu uusi mahdollisuus meidän kahden välille. Uskomme, että Jumala voi muuttaa tätä ihmistä ja myös minua?

Usein tämä ihminen on hyvin merkitsevä meille, joko sukulainen tai työtoveri. Siksi vihan ja katkeruuden kantaminen sisimmässä on erityisen raskasta ja kuluttavaa. Anteeksiantaminen vapauttaa. Me voimme olla ottamassa ensimmäisen askeleen. Voimme myös opettaa väärin toiminutta, ”Toisen posken kääntäminen” on osoitteellinen teko. Se ohjauttaa vastustajaa. Tunnettu värikköiden puolesta puhuja, Yhdysvaltain kansalaisoikeusliikkeen keskeinen hahmo 1950-1960-luvuilla, Martin Luther King, uskonpuhdistajamme kaima, osoitti puheissaan ja väkivallasta kieltäytymisessään tällaista ”posken kääntämistä” käytännössä. Martin Luther King joutui kylä väkivallan uhriksi, mutta hänen ajatuksensa ovat osoittaneet oikeaa suuntaa ihmisten käyttäytymiselle. Jeesuksen opetusten seuraaminen on ”kaidan tien” kulkemista. Se tie ei johda itsekkäiden toiveiden täyttymiseen, maalliseen onneen ja menestykseen, mutta sisäisesti se antaa paljon.

Rakkauden käsky on Jumalan käsky yksityiselle ihmiselle, sydämelle annettu. Se ei ole valtioiden toiminnalle annettu ohje. Kansojen välisen suhteiden tulee perustua oikeudenmukaisuuteen, jota eri maiden hallitukset ovat velvolliset valvomaan. Vaikka emme voi yksilöinä ratkaista poliittisia ongelmia oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi, me voimme auttaa ihmisiä, jotka ovat joutuneet ahdinkoon. Vieraiden

kansojen edustajat ovat haaste meille.

Kun mieheni kanssa olimme Saksassa pari vuotta, koin vahvasti, miten liikkuttavaa oli, kun sikäläiset ihmiset pitivät ystävinä ja antoivat pois lähtiessä lahjoja syntyneen yhteyden merkinä.

Me puhumme rakkauden käskystä. Se ei ole toiveuni, vaan Jumalan tahdon täyttämistä tässä ja nyt, arkipäivässä. Rakkaudellinen asenne ei synny käskemällä vaan elämällä todeksi armo, jonka on itse kokenut. Voimme mietiskellä, miten paljon hyvää olemme saaneet Jumalalta. Vapahtaja on antanut itsensä jokaisen meidän puolestamme. Kristuksen rajaton rakkaus koskettaa. Sen varassa voi yrittää astua koston kiertestä ulos. Silloin tulee muutos mahdolliseksi. Silloin voin kasvaa edes jonkin verran ihmisenä, niin että voin antaa anteeksi.

Järjen ja tunteen avulla tiedämme, miten on toimittava. Ehkä on kysymys vain pienestä eleestä tai sanasta. Joka tapauksessa meille vastenmielinen ihminen tai meitä loukannut ihminen tarvitsee meidän armahtamistamme niin kuin mekin tarvitsemme toistemme ja Jumalan armahtamista.

Meidän on perin vaikea omaksua tämän päivän opetuksia. Sen tähden ainoa mahdollisuutemme on pyytää Jumalalta armahtamisen halua ja taitoa. Me, Jumalan luomat ja rakastamat ihmiset, saamme sanoa: ”Herra Jumala, tai vaallinen Isä, armahda meitä kovasydämisistä syntisiä”. Ja Jumala armostaan antaa meille enemmän ja enemmän kuin osaamme pyytääkään.

SILJA FORSBERG

Merkkipäiviä

Aura Soronen os. Pulakka täytti 90 vuotta 28.7.2009. Lämpimät onnittelet Aura-siskolle ja tähdille lähisuvulta.

Vihittyjä

Oulussa vihittiin avioliittoon 2.5.2009 lääkäri **Henrika Salonen** ja opettaja **Tapani Pitäjäsuvanto**.

Henrikan juuret johtavat Vpl. Pyhäjärvelle, sillä hänen vanhempansa ovat **Paavo** ja **Anja Salonen** ja isovanhemmat **Lilja** ja edesmennyt **Reino Salonen**. Lilja on os. **Kilpeläinen** ja syntynyt Pyhäjärven Lohijoelta.

Valmistuneita

Satu Kotiranta on valmistunut lähihoitajaksi Tampereen ammattio-
pistosta.

Vanhemmat **Sirpa** ja **Markku Kotiranta**, isovanhemmat **Laina** ja **Sulo Musakka**. Sulon sukujuurret ovat Vpl. Pyhäjärveltä Salitsanrannan kylästä.

Ylioppilaita

Tommi Musakka on kirjoittanut ylioppilaaksi Lautakylän lukiosta, ja lähtee Helsingin yliopistoon lukemaan kemiaa.

Vanhemmat **Taina** ja **Teuvo Musakka**, isovanhemmat **Laina** ja **Sulo Musakka**. Sulon sukujuurret ovat Vpl. Pyhäjärveltä Salitsanrannan kylästä.

70 vuotta täytti 9.7.2009 **Kauko Hinkkanen**. Hän on syntynyt Vpl. Pyhäjärvellä Lahnavalkaman kylässä.

50-vuotishääpäivää viettivät 18.7.2009 **Anna** o.s. **Muli** Pyhäjärven Rantakylästä ja **Ossi Vanhatalo** Jämijärven Tykköön kylästä kesämökillä Sammatisa.

Pyhäjärvi-lehdessä 30.7.2009 oli kirjoitus Pyhäkoulumuistoja sivulla 2.

Kirjoituksessa mainitaan **Eeti Viholaisesta** s. 5.7.1908. Hän on edesmennyt vuonna 1981 ja haudattu Jämsän hautausmaahan.

– Olen Eetin vanhin poika ja olen nähnyt lehdessä olleen kuvan lapsuudessani kotona Koskenpäällä, kertoo toimitukseen yhteyttä ottanut **Seppo Viholainen** Viitasaarelta.

Muistojen kirkkomatka

Muistoissani Karjalahan kuljen saavun Pyhäjärven pitäjään Missä kansa venehellä sousti kirkkoon kesäjuhlaa viettämään

Soivat kellot tempelissä Herran pyhäaamun juhlatunnun tuo Miehet voimakkailla käsillensä sousti vanheet kirkkorannan luo

Kimalteli tyyni järvenpinta näkyi siellä monta soutajaa Joka kylä kirkkoveneinensä kirkkokansaa juhliin kuljettaa

Eväsnyytti, virsikirja oma kirkkosilkki kaunis harteillaan kotikirkkoon hartahina astuu Herran sanaa kansa kuulemaan

Sinne astuu vanhus valkohapsi isä, äiti, lapset mukanaan Pyhäjärveläiset kihujuhlassansa kuitovirttä käyvät veisaamaan.

Saarnatuoliin astuu tuttu pappi sieltä seurakunnallensa opettaa ”Jumalan sanasta ja viehkatiestä niiltä älkää koskaan poiketkaa

Kului vuodet myrskypilvet nousi kotikirkosta on muisto vain Jäihän sentään alttarimme taulu pieni kello muistot tallettain

Matka johti meiltä Lanttä kohti kodit rakkaat rajan taakse jäi Taivaan Isä rukouksen kuuli saimme vapauden säilyttää

Moni vanhus kaipas Karjalahan missä synnyinpaikka heillä on Mutta kodin parhaan taivahassa Jeesus meille valmistanut on

Sinne eivät ajan myrskyt yllä sinne ompii viitoitettu tie Jeesus kerran ristin kuolemallaan taivaan kotiin pääsyn vakuuttaa

Siispä saamme kädet ristiin liittää Taivaan Isä rakastava on Lapsenlapsillekin tieto siitä meidän vuoro kertoa nyt on

Kansa karjalainen juhlihinsa joka vuosi yhteen kokoontuu Valkolunta sataa hapsillensa joka vuosi joukko harventuu

Kun me juhliin kokoonnumme täällä Pyhäjärven laineet liplattaa Silmihimme siintää harjun rinne kaunis, rakas olit synnyinmaa.

Emme tiedä milloin matka päättyy kuka lähtökutsun kuulla saa Se on varmaa Jeesus ystäviään matkan jälkeen kotiin odottaa.

AINO RITVA
HONKALA

Merkkipäiviä

Elsa Kaasalainen 80-vuotiaaksi

Elsa Kaasalainen on Turun seudun pyhäjärveläisille korvaamaton Vpl. Pyhäjärvi-kerhon puheenjohtaja, kokoonkutsuja, Pyhäjärvi-rakkauden ylläpitäjä, pikkujoulujen pukki ja puuronkeittäjä ja väsymätön arpajaisten pitäjä. Hän on itse järjestänyt useita matkoja Pyhäjärvelle ja ollut myös ahkerasti muiden matkoilla.

Ensimmäisen matkan Pyhäjärvelle hän teki heinäkuussa 1990. Matkasta jäi mukava muisto: Pyhäjärven silloinen kunnanjohtaja järjesti matkaseurueelle juhlat kulttuuritalolla. Kun Elsa kertoi syntyneensä 61 vuotta aikaisemmin järven vastakkaisella rannalla, hänelle laulettiin venäläis-suomalaisin voimin onnittelevaa laulua.

Elsa juhlisti 80-vuotispäiväänsä matkustamalla 50. kerran Pyhäjärvelle, tällä kertaa poikansa **Hannun**, tämän tyttären **Marisan** sekä Ruotsissa asuvan kälensä **Ainon** kanssa.

Kun kyselin Elsan lapsuudesta Kivipaarinassa, hän kertoi silmät sädehtien, että hänen lapsuudenkotinsa oli kaunis kuin satumökki. Piha oli hoidettu ja kauniit kukkapenkit reunustivat taloon johtavaa hiekkatietä. Kirkko oli vastapäisellä rannalla ja sinne

mentiin järven poikki veneellä. Talo on vielä pystyssä. Nykyiset asukkaat ovat mukavia ja toivottavat Elsan aina tervetulleeksi.

Elsan tie kulki Alavuden kautta Helsinkiin ompeluoppiin. Hän oli luova ja energinen nuori nainen ja perustikin pian Mänttään naisten asusteliikkeen. Sukulaivierailulla Keikyässä Elsa tapasi elämänsä miehen **Lauri Kaasalaisen**. Tapaaminen johti avioliittoon ja Elsa muutti Huittisiin. Lauri toimi vanginvartijana Huittisten varavankilassa, Elsa hoiti kodin ja lapset ja ompeli kotona. Hänellä oli palava halu ja taito tehdä käsillään kaikenlaista kaunista. Suurin osa töistä on jaettu pois, mutta Elsan kodin seinillä on vielä ainakin hänen itse tekemänsä ryijy, maalauksia, ruginlapoja ja kupari-pakotuksia.

Vuonna 1969 perhe muutti Turkuun. Lauri jatkoi vanginvartijan työtään Turun läänin vankilassa. Elsa perusti työasujen erikoisliikkeen nimeltä Ten Tuote Ky. Hän palkkasi ompelijoita, suunnitteli itse mallit ja piirsi kaavat. Hänen innostuksensa tarttui henkilökuntaankin. Elsan ja Laurin tytär **Tuula** jatkaa menestyksellä äitinsä liikettä.

Elsa Kaasalainen (o.s. Naskali) synt. 16.07.1929 Pyhäjärven Kivipaarinassa, Noitermaan koulupiirissä.
- Avioliitto Lauri Kaasalaisen kanssa v. 1955.
- Lauri kuoli v. 2006.
- Lapset Hannu ja Tuula
- Yksityisyrittäjä
- Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen varajäsen useita vuosia
- Turun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon perustajajäsen
- Osallistunut mm. Reserviliupseerinaisten ja Sydänyhdistyksen toimintaan

Käsitöiden tekoa Elsa ei toki ole lopettanut. Hän neuloo ja virkkaa kauniita sukkaa, lapasia, pannulappuja ja muuta tarpeellista sukulaisille, ystäville, hyväntekeväisyysmyyjäisiin jne.

Elsa on vinyt Pyhäjärven matkoillaan paljon vaateapua vanhuksille, lapsille ja Konevitsan munkeille kylmien talvien varalle. Konevitsa tuntuu hänestä "omalta" enemmän kuin Valamo. Konevitsassahan hänen miehensä Laurikin kävi useita kertoja talkootöissä mm. rakentamassa rantasaunaa.

Elsa nauttii kesäisestä luonnosta mökillä, minne

lähisuku kokoontui vähän ennen hänen merkkipäiväänsä syömään Hannun laittamaa rosvopaistia.

Viihtyisän kerrostalokotinsa parvekkeelle Elsa on istuttanut niin paljon kasveja, että se on kuin vihreä keidas kattojen yläpuolella. Kamelia keitaalta ei löydy, mutta katseenvangitsijana ja parvekekeräilynä siellä seisoo Elsan serkun **Matti Pohjolan** veistämä karhupatsas kukkien keskellä.

Lämpimät onnittelet ja hyviä vuosia edelleen, Elsy-stävämme!

HELVI WILKKO

Nuijan varresta

Kesän tapahtumia muistellen

Herään varhain. Aurinko ei ole vielä noussut, mutta kesäaamun valoisuus täyttää jo kunnat. Aamutoimien jälkeen laitan viestilapun pöydälle, nousen polkupyöräni selkään ja lähdän ajamaan kohti itää. Polkeminen tuntui mieluisalta tyynenä elokuun aamuna ja välitsin sellaisen vaihteen, että matka joutui. Vuolas Kokemäenjoki virtasi tien oikealla puolella, kuten se on virrannut jo kauan. Matkan varrella näin vauraita maalaistaloja, joissa viljellään vehnää, ohraa, kauraa ja hernetä sekä vähän ruis-takin. Tunnen nuo kasvit ja niiden tuoksut jo vuosikymmenten takaa, olenhan saanut elää tällaisessa ympäristössä, täällä Harjavallassakin yli neljä vuosikymmentä. Auringon nousun myötä lämpötilakin kohosi ja vähäinen usva haihtui pois.

Polkiessani ajatukseni laukkaavat vuoroin menneissä ja vuoroin tulevissa asioissa. Olen saanut olla mukana monissa tapahtumissa tämän kesän aikana. Mieleeni nousee Räisälä-juhlat Kokemäellä, omat Vpl. Pyhäjärvi-juhlat Nokialla ja viimeksi Hiitola-juhlat Porissa. Enemmänkin oli kutsuja, mutta yhteensattumat ja päällekkäisyydet estivät osallistumisen. Vaikka väki vanhenee ja vähenee, ihmisillä on edelleen tarve kokoontua tapaamaan tuttuja ja miustelevia sekä "haastelemaan" toistensa kanssa. Vaikka välimatkat saattavat olla pitkiäkin ja kulkuyhteydet puutteellisia, silti pitäjäjuhlat kiinnostavat ja vetävät väkeä vieläkin. Nokian juhlamme on selostettu tässä lehdessämme kuvien kera, joten en ryhdy niitä tässä kertamaan. Vaikka lopullinen yhteenveto on vielä tekemättä, voidaan todeta juhlien onnistuneen

Hyvin myös väkimäärän mittarillakin mitattuna. Kahden päivän aikana kävi noin puoli tuhatta henkilöä juhliessamme. Juhlien ketjua jatkamme ensi vuonnakin. Yhteistuumin Turun ja Kauvatsan Karjalaisten sekä säätiömme voimin olemme päättäneet aloittaneet juhla- ja muistelu- ja kokemäen Kauvatsalla. Mahdollisille epäilijöille sanon, että monet tiet johtavat edelleen Kauvatsalle yli viiden vuosikymmenen jälkeenkin. Vaikka junat eivät pysähdy ja vuorolinjat-otkin ovat lakanneet kulkemasta uskon, että lähes sama väki, ehkä lisää nuoria, on ensi vuonna tulossa osallistumaan "kihuihimme". Tulkaa yhdessä, käyttäkää vaikka tilauslinjat- ja autoja, jotka tuovat teidät sieltä, täältä ja tuolta Kokemäen Kauvatsalle heinäkuun kolmantena viikonvaihteena. Kenelle voisi tarjota vuoden 2011 juhlaa? Onkohan vielä halukkaita järjestäjiä, vai pitäisikö alkaa järjestämään samalla paikkakunnalla, kuten Hiitola-juhlat nykyisin?

Lähestyin matkani kään-
töpistettä, "puolimatkan krouvia". Tutut paikat kylpivät aamuaurinkossa. Ovet olivat auki, osa autoista oli jo lähtenyt tienpäälle – kauaksikin, kuten minäkin aikoinaan. Istahdin kahvikupin ääreen vaihtamaan päivän kuulumiset. Olin odotettu varhaisen aamun kulkija. Kahvipöydän takaa kuultu lause: "Tämä oli telepatiaa", jää mieltäni lämmittämään pitkäksi aikaa. Ihmisillä on halu kokoontua tapaamaan toisiaan, vuodesta toiseen!

Kesäisin terveisin ja täy-
teläistä syksyä odotellen

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Hallituksen
puheenjohtaja

Laura 85 vuotta ja Aapo 1 kuukautta

Musakan suvun nuorin ja vanhin viettivät samaan aikaan juhliansa. Sukumme vanhin jäsen, serkkuni **Laura Lauttamus** o.s. **Musakka** vietti 85-vuotispäiväänsä Lahdessa kauniina kesäpäivänä poikansa tyttären, **Petran** luona.

Sukumme tällä hetkellä nuorin, toisen serkkuni **Jorman** tyttären tyttären poika, **Aapo Miska Eemeli**, kastettiin samana päivänä Kuopiossa kuukauden ikäisenä. Molemmissa juhlissa oli ilo ylimmillään ja juhla vietettiin läheisimpien ihmisten kanssa.

Laura on syntynyt Vpl Pyhäjärven Kuumajärven kylässä 6.8.1924 **Juho** ja **Aino Musakan** (o.s. **Kuronen**) vanhimpana lapsena. Juhon vanhemmat olivat **Wilhelm** ja **Anni Musakka** (o.s. **Huppunen**) ja Ainon vanhemmat olivat **Juho** ja **Agneta** (Aune) **Kuronen** (o.s. **Kiuru**), kaikki Pyhäjärveltä.

Lauraa oli juhlimassa lasten, lastenlasten ja lastenlasten lisäksi veli **Teuvo** Riihimäeltä ja sisar **Anja** Kuopiosta sekä serkkuja Musakan ja Kurosen suvun puolelta.

Aapo Miska Eemeli on syntynyt Vantaalla 8.7.2009.

Hänen isoukkinsa Jorma on **Eino** ja **Emma Musakan** (o.s. **Tuomela**) poika. Eino vanhemmat olivat **Wilhelm** ja **Anni Musakka** Pyhäjärveltä ja Emmen vanhemmat olivat **Jaakko** (entinen **Harakka**) ja **Maria** (o.s. **Jefimoff**) **Tuomela** Impilahden Sumeriasta.

Laura on käynyt monet kerrat meidän nuorempien kanssa kotiseutumatoilla Pyhäjärvellä. Useat kerrat olemme yhdessä kulkeneet koulutietä Noitermaan koululta kotiin Kuumajärvelle. Aina tavatessamme olemme "muistelleet" niitä entisiä aikoja. Lauran ja hänen sisarustensa sekä serkkujensa muistelmät ja kertomukset esi-isistämme ja elämästä Pyhäjärvellä on saanut niin minun kuin monen muunkin sukumme nuoremman polven jäsenen kiinnostumaan omista juuristamme. Olemme

ylpeitä siitä, että meillä on juuret Karjalassa.

Monet kerrat olemme myös yhdessä Lauran kanssa käyneet Pyhäjärvi-juhliilla. Tänä vuonna olimme Nokialla. Vuosi vuodelta on Pyhäjärvellä syntyneiden joukko vähentynyt, mutta aina Laura on sieltä joitakin entisiä lapsuudenkavereita löytänyt. Tänäkin vuonna tapasimme **Taudin** sisarukset **Aunen** ja **Liisan** sekä **Matikaisen Hiljan** tyttären lapsineen.

Vietimme Lauran 80-vuotispäiviä viisi vuotta sit-

ten Pyhäjärvellä. Silloin päätimme, että mikäli Luojasuo, hänen 90-vuotispäiväänsä vietetään myös siellä.

Koskaanhan ei tiedä, mitä elämä eteemme tuo, mutta toivottavasti viiden vuoden päästä olemme Pyhäjärvellä suvun kesken juhlimassa Lauran syntymäpäiviä. Mukaan otamme tietenkin myös pienen Aapo-pojan.

LEA PIHO
Lauran isän sisaren,
Anna Laukkasen
(o.s. Musakka) tytär

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti

tai anna ystävälle ja sukulaiselle lahjaksi!

Soita p. 040 730 2622

vpl. Pyhäjärvi

Pyhjäjärven seurakunta lakkautettiin 60 vuotta sitten

Kuljimme kesäisenä päivänä muutama vuosi sitten Huittisten hyvin hoidetulla hautausmaalla. Meitä oli kolme sukupolvea. Mieheni opastuksella katselimme hänen sukunsa hautapaikkoja ja tutustuimme sitten tuohon vuosisataiseen harmaakivikirkkoon. Oli mieluisaa näyttää lastenlapsille heidän isiensä puoleisen suvun pyhiä paikkoja.

Tuollaisissa tilanteissa tulee itselle haikea mieli, orpo olo. Missä on oma, lapsuuteni kotikirkko ja sukuni hautausmaa? Minun ja meidän pyhäjärveläisten. Niitä ei ole. Tiedämme, olemme sen nähneet, kirkonpaikalla ovat sammaloituneet, ristikirkosta kertovat kivet ja esivanhempien hautapaikoilla vieraiden haudat.

Kirkko ja sen ympärillä oleva hautausmaa ovat ikään kuin seurakunta näkyvässä muodossa. Mutta on seurakunta paljon muutakin. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun Vpl. Pyhjäjärven seurakunta muiden siirtoseurakuntien tavoin lakkautettiin. Niinpä nyt on paikallaan muistella edes vähän menetetyt kotiseutumme seurakunnallista elämää.

Pyhjäjärven seurakunta vietti 300-vuotisjuhlaansa v. 1932. Pyhäjärveläisten omat papit julistivat noina vuosisatoina esivanhemmillemme evankeliumia saman kaltaisesti kuin muissakin Suomen seurakunnissa. Sukupolvi toisensa jälkeen kastettiin, vihittiin avioliittoon ja siunattiin viimematkalleen kirkon ympärillä olleeseen hienohiekkaiseen hautausmaahan.

Sunnuntaiset jumalanpal-

velukset kotikirkossa, rippikoulut, kinkerit eli pyhäjärveläisittäin kylänluvut ja pyhäkoulut olivat ne seurakunnalliset työmuodot, jotka toistuivat säännöllisesti, ja joista ikäisilläni ja minua vanhemmilla on vielä oma-kohtaisia muistoja. Saimmehan viime toukokuun Pyhjäjärvi-lehdestä lukea **Toini Pelkosen** lämminhenkisen kirjoituksen omasta rippikouluajastaan.

Kaunis osoitus seurakuntalaisten tuntemasta lähimmäisenrakkaudesta oli 1920-luvun alkupuolella perustettu Orpokotiyhdistys. Sen toimesta järjestettiin eri puolilla pitäjää juhlia ja keräyksiä, pidettiin myyjäisiä ja ompeluseuroja. 1926 yhdistys pystyi hankkimaan oman orpokodin viidelletoista lapselle. Kahdeksan vuotta myöhemmin Pyhjäjärven kunta otti orpokodin hoitaakseen, sen paikka muuttui, sitä laajennettiin ja nimeksi tuli lastenkoti.

Merkittävää sananjulistustyötä seurakunnan lisäksi tekivät Pyhjäjärvellä toimineet hengelliset yhteenliittymät. Vanhempi näistä oli Pyhäkylässä v. 1907 perustettu Nuorten Kristillinen Yhdistys eli NKY. Toinen hengellinen järjestö oli pitäjän eteläpuolella, Saaprussa 1917 perustettu Evankelinen Nuorisoliitto. Molemmilla näistä olivat omat talot ja niiden juhliin ja tilaisuuksiin osallistui nimistään huolimatta kaikenikäisiä. Seurakunta kokonaisuudessaan tuli osalliseksi näiden järjestöjen siunauksellisesta työstä.

Monet seurakunnan työntekijöistä pysyivät uskollis-

sesti paikallaan. Mainitsen heistä kolme. Kirkkoherra **Johan Magnus Zitting** oli 1800-luvulla virassaan 49 vuotta. Hänen toimestaan aloitettiin 1848 pyhäkoulu- ja pito ja tästä hän sai piispalta erikoisesti kiitosta, kun seurakunnassa pidettiin piispantarkastus.

Lukkari, sittemmin tiherrööri **Karl Otto Mansnerus** palveli seurakuntaa 64 vuotta. Vanhemmat pyhäjärveläiset muistavat vielä tämän monitaitoisen lukkarinsa paitsi komeasta lauläänestä myös muhkeasta valkoisesta parrastaan.

Seurakuntaan perustettiin vakainainen diakonissan virka 1913. Tehtävään valittiin nuori, vastavalmistunut diakonissa **Katri Tiittanen**. Sairaanhoidon lisäksi hän kutsuimuksensa mukaisesti osallistui monin eri tavoin seurakunnalliseen työhön. Hänen 36 vuotta kestäneen laupeudentyönsä mottona olivat Johannes Kastajan sanat: ”Hänen, Kristuksen, tulee kasvaa ja minun vähetä”. Katri Tiittanen kuoli kuukauden kuluttua siitä, kun hänelle rakas seurakunta lakkautettiin.

Vuosisatojen ajan pyhäjärveläissukupolvet olivat asuneet omilla kotikonnuillaan, kokeneet ilon ja murheen hetkiä, eläneet vaikeita aikoja, nähneet aineellisen ja henkisen edistymisen ja kaiken tämän keskelellä tunteneet syvää kotiseutukiintymystä. Kotikirkko opetti, psalmintekijän sanoin: ”Mistä tulee minulle apu? Apu tulee minulle Herralta, joka on tehnyt taivaan ja maan”.

Edessä olivat odottamat-

toman vaikeat ajat ja apua tarvittiin. On suoranainen Jumalan ihme, että talvisodan kaaoksesta selvitettiin, selvisi isänmaa ja selvisivät kotiseutunsa jättämään joutuneet.

Pyhjäjärven seurakunta oli virallisesti evakuoitu Alavudelle, mutta seurakuntalaisia sijoitettiin muihinkin Etelä-Pohjanmaan pitäjisiin. Luottamushenkilöt kykenivät, omien huoliensa lisäksi huolehtimaan siirtoseurakunnasta ja papisto kulki seurakuntalaisten luona pitämässä hartaushetkiä ja saarnaamassa jumalanpalveluksissa. Tarvittiin paljon rukousta ja avunpyyntöä ja lohtua, jota vain Jumalansanasta voi saada. Virret ja hengelliset laulut ovat rukousta parhaimmillaan ja niihin tukeuduttiin, kun muuta mahdollisuutta ei ollut.

Välillä koettiin toivorikas kotiinpaluu. Myös seurakunnan työntekijät, kirkkoherra **Wiika** ensimmäisten joukossa, palasivat ja aloittivat seurakunnallisen jälleenrakennustyön. Kirkolliset toimitukset jatkuivat, työmuodot, jopa kylänluvut käynnistettiin.

Surullisen usein oli sankarihautauksia, elettiinhan sota-aikaa. Kun kirkko oli palanut, pidettiin jumalanpalvelukset NKY:n talolla, kun se paloi tammikuun pakkasissa -42, siirrettiin jumalanpalvelukset pappilan väentupaan, jossa pidettiin myös rippikoulut, ja kun väentupa tarvittiin puolustuslaitoksen käyttöön, saatiin Pyhäkylän vanhasta Herralta, joka on tehnyt taivaan ja maan”.

Mieliin painuva tapahtu-

ma oli kesäkuun 7. päivä 1942. Silloin pidettiin kirkon raunioilla kiitosjumalanpalvelus, johon osallistui 2500 seurakuntalaista. Seurakunta oli yhtä kuin sodan raunioittamalle kotiseudulle palanneet pyhäjärveläiset. Työntekijät seurakunnassa toteuttivat kutsunsa. Heitä tarvittiin.

Tiedämme historian kertomana ja omasta kokemuksesta, kuinka rajan kanssa on usein ollut kova kohtalo. Kesän 1944 ollessa kauneimmillaan, rukiin heilimoidessa ja sireenien puhjetessa kukkaan oli rakas kotiseutu jätettävä toistamiseen Pyhäkylän ja lähiseudun väki, noin 500 ihmistä, joukossa paljon lapsia ja vanhuksia, ahtautui evakkojunan häikäväunuihin Kokkolinnan läheisyydessä olleelta sivuraiteelta, koska asemanseutua jatkuvasti pommitettiin.

Samassa junassa, saman kohtalon alaisina tekivät matkaa myös seurakunnan kirkkoherra ja kappalainen puolisoineen. Matkan pää oli tuossa vaiheessa tunteen ja matka oli hidas ja vaivalloinen pommitusvaarojen takia. Oli ollut rohkeaa, kun papit kulki-ivat matkan aikana vaunuvaunulta tervehtimässä ja Jumalan sanalla lohduttamassa seurakuntalaisiaan.

Toisen evakkovaiheen jälkeen löytyivät vähin erin uudet asuinpaikat. Pyhjäjärven seurakuntaan kuuluneiden noin 8000 jäsenen kirkonkirjat siirrettiin niihin seurakuntiin, joihin oli muutettu asumaan. Kotiseurakuntaa ei enää ollut.

Silloiselle aikuisiässä olevalle sukupolvelle ja heitä

vanhemmille tuo aika oli vaativaa ja raskasta. Oli ikävä menneeseen ja piti sopeutua uuteen ja alkaa eläminen alusta, kodin rakentamisesta asti.

Meillä, silloisilla sota-ajan lapsilla ja meitä nuoremmilla on ollut monin tavoin helpompaa. Voi hyvin yhtyä **Anna-Mari Kaskisen** Evakkolasten laulun sanoihin: ”...Rakkaista ja ystävistä on niin paljon kiittämistä./Kodin annoit, työhön veit/Herra, kaiken hyvin teit.”

Nykyisten kotiseutujemme seurakunnat ovat meidänkin seurakuntiamme. Saamme käydä Jumalan sanan kuulossa Hänen hoidettavanaan, meille julistetaan anteeksiannon sanaa ja meitä kutsutaan palveluksen työhön.

Mutta kaipaus kotiseutuun säilyy sisimmässämme ja sen tuleekin säilyä, sillä tahdomme tunnustaa ja arvostaa juuremme ja näin kunnioittaa esivanhempiamme. He kuuluivat Pyhjäjärven kirkonkellojen kaiun, elivät Jumalaan uskoen ja työtä tehden.

Me elämme tätä päivää myös Jumalaan uskoen ja työtä tehden, kiitollisina, me täällä Nokialla ja kukin omissa kotiseurakunnissamme. Elämme niin kauan, kunnes vuorollamme saamme kutsun Isän kotiin, seurakuntaan, mikä on iäti pysyvä.

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Muistojen illassa
Pyhjäjärvi-juhliilla
18.7.2009

Anna Pulakan huilusoolo kuultiin karjalaiskylien bussikerroksella, kun pyhädyttiin Maurin srk-talolle ja hautausmaalle. Sieltä on pyhäjärveläisiäkin saanut viimeisen leposijansa. Vieressä juh latoimikunnan pj. Esko Pulakka.

Juhlamessussa ehtoollista jakoivat pastorit Raimo Vuoristo (vas.), Juhani Forsberg, Silja Forsberg ja Lassi Peurakoski. Kuvat: Marjo Ristilä-Toikka.

Pyhäjärveläisyys paikallisuuden ja kansainvälisyyden vuorovaikutuksessa

Mietin pyhäjärveläisyyttä sahatessani pohjoiskarjalaisen erämaalammen rannalla järeää mäntyä lankuksi uutta mökkikuistin pöytää varten. Voimakkaasti punertavasta sydänpuusta vapautuu vuosikymmenien aikana varastoituneen pihkan ja tervan väkevä tuoksu – kemiallinen muisti menneestä.

Varvikkoon kaatunut lakkapääpetäjä on osallistunut elon kiertoon muutoksen vuosina, jotka alkoivat 200 vuotta sitten Suomen sodan päättyessä Venäjän voittoon Ruotsista. Syntyneessä maailmanpoliittisessa tilanteessa avautui mahdollisuus liittää Vanhan Suomi muun Suomen yhteyteen. Kauppareitit Pietarista koko Karjalaan ja Kainuuseen vilkastuivat entisestään ja entistä useampi kulkija ohitti vanhan kärrytien ja korpilammen välissä kasvaneen pöytäpuuni.

Paikallisuuden, kansallisuuden ja kansainvälisyyden monimutkainen suhde myllersi maata ja lopulta merkittävät kauppamatkat siirtyivät kauas nykyisen mörkökylän sammaleisilta rannoilta. Koko Karjalaa kohdanneen muutoksen ymmärtämiseen tarvitaan vielä monta kuppia kahvia uuden pöydän ääressä. Yrittäjä seuraavassa välittää teille tähän saakka saavuttamani ymmärryksen.

Ymmärryksen johdattelevaa tietoa olen ammentanut ennen muuta Joensuun yliopiston professoriveljieni **Heikki Kirksin**, **Pekka Nevalaisen** ja **Hannes Sihvon** erinomaisesta teoksesta "Karjalan kansan historia", mutta myös monista muista lähteistä.

Kahden vuosisadan takaisissa tapahtumissa Ruotsin ja Venäjän rüütamaalla oli paljon samankaltaisuutta tulevaisuuttamme nykyisin tahdittavan globalisaation kanssa. Paikallisyhteisöillä ei ollut silloin, kuten ei juuri nykyäänkään todellisia vaikutusmahdollisuuksia, kun suuria ihmiskuntaa koskettavia päätöksiä tehtiin maailman todellisten metropolien valtakeskityksissä. Siinä missä ennen kulttuuriseen muutokseen levitettiin lähinnä hevosen nopeudella, vyöryy nykyisen globalisaation tieto käsittämättömän tehokkaasti nykyajan liikennevälineissä ja tietoverkoissa.

Vaikka tieto 200 vuoden takaisen tapahtumien ykköskästä kansainväliseen politiikkaan ei levinnyt maailmalle nykyajan globaalikulttuurille ominaisten tietovyyryjen lailla, oli se vaikutuksiltaan merkittävä kaikkien karjalaisten kuntien myös Pyhäjärven kehi-

tykseen. Suomen sota käytiin Ruotsin ja Venäjän välillä, mutta Haminan rauhan loppuneiden taistelujen taustalla oli globaaleja valtapyrkimyksiä, joita juonittiin Pariisissa ja Lontoossa. Venäjän tehtävänä oli Suomeen hyökkäämällä pakottaa Ruotsi liittymään kauppasaartoon brittejä vastaan.

Kun tässä tilanteessa kenraali **G. M. Sprengporten** ehdotti keisarille Suomen autonomisen suuriruhtinaskunnan perustamista Pohjois-Amerikan liittovaltiomallin mukaisesti, voidaan perustellusti ajatella juuri globaalikehityksen muuttaneen varsin nopeasti ja merkittävästi Vanhan Suomen asemaa.

Suomalaisten kysymyksen ratkaiseminen eteni nopeasti Sprengportenin esittämällä tavalla, kun keisari **Aleksanteri I** asetti Haminan rauhan jälkeen v. 1809 **Armfeltnin** johdolla toimivan Suomen asiain komitean. Komitean työn tuloksena keisari määräsi marraskuussa 1811 Porvoon piispa **Alopauksen** ottamaan Vanhan Suomen kirkolliset asiat hoitoonsa ja antoi kuukautta myöhemmin julistuskirjat Vanhan Suomen yhdistämistä muuhun Suomeen. Venäjällä yhdistämistä pidettiin vain hallinnollisena toimenä, mutta erityisesti karjalaisille se merkitsi uutta aikakautta.

Vanhan Suomen aikana Karjalan kansa oli saanut lahjoitusmaatalonpoika-asemastaan kokea kouriintuntuvasti vieraista kulttuureista tulleiden virkamiesten ja hovien haltijoiden vallan käyttöä. Uuden ajan taitekohdaksi muodostui Pyhäjärven Taubilän hovin haltijan paroni **Andreas Frederickszin** ja hänen talonpoikiensa monivaiheinen riita ja oikeudenkäynti talonpoikien valittaessa Käkisälmen alimaaioikeuden vaatimuksista lisätä päivätöiden määrää suuremmaksi kuin verorevisiossa oli määrätty.

Alimaaioikeus päätti ja ylimaaioikeus vahvisti, että tilanhaltija sai antaa talonpojille muuttokäskyn, jollei sopimusta räällsiverosta syntyisi. Alustalaiset eivät suostuneet muuttamaan ja valitusten sekä monivaiheisten oikeus- ja hallinto-prosessien jälkeen senaatti teki vuonna 1798 lahjoitusmaa-asiassa päätöksen, joka oli sekoitus Ruotsin ja Venäjän lakeja ja antoi ristiriitaisena sijaa monenlaisille tulkinnoille.

Paroni Fredericksz käytti sekavaa tilannetta omien etujensa ajamiseen ja hallinto suostui vuonna 1801 hyväksyvänsä Taubilän

kontrahdissa hoville tehtävien työpäivien korotuksiin. Ilman talonpoikain suostumusta tehty Taubilän sopimus mitätöitiin vasta kymmenen vuotta myöhemmin, ja se ehti pahoin vaikeuttaa talonpoikien asemaa. Kaikkiaan syntyi 28 suoranaista kapinaa, joita taltuttamaan tarvittiin sotaväkeä. Keisari jätti lahjoitusmaatalonpoikien asian ratkaisemisen vuonna 1809 asetetulle edellä mainitulle Suomen asiain komitealle.

Karjalan heimon ominaispiirteet syntyivät sotien ja väkivallan vaivaamassa yhteiskunnassa. Taistelu oikeuksista herätti kansassa ajatuksia oikeudenmukaisuudesta ja ihmisarvoisen elämän perusteista. Eipä olekaan ihme, että karjalaisten kansanlaulajien runoudessa välittyy selkeästi riitamaalla elävän heimon vaikea asema. Sellaiset laulajien säkeet kuten "yhen kanto Karjalahan, toisen vei Venäjän maalle, kolmannen kotia heitti" tai "kauas kanto Karjalasta, näille ouoille oville, veräjille vierahille" kertovat elämästä itäisen ja läntisen kulttuurin valtapyrkimysten ristipaineissa.

Kirkisen, Nevalaisen ja Sihvon kirjoittaman Karjalan kansan historian mukaan ensimmäisten Karjalaa koskevien 1700-luvun lopulta lähtien kirjoitettujen asiakirjojen kuvaukset heijastelivat enemmänkin muualta tulleiden ulkopuolisten poliittisia tavoitteita kuin halua ymmärtää elämisen ja olemisen todellisuutta alueella. Kun tavoitteena oli perustella muun Suomen valtaapitäville Vanhan Suomen merkitystä suomalaisuuden rakentamisessa, käytettiin kansasta sellaisia laatusanoja kuin suoruus, uskollisuus, rauhaa rakastava ja jumalaisuus.

Jos taas pyrittiin korostamaan Venäjän haitallista vaikutusta karjalaisiin, voitiin käyttää sellaisia ilmauksia kuten siivottomuus, laiskuus, huolimattomuus ja kierous. Yleistäen voi sanoa, että Vanhan Suomen aikana karjalaisista annettu kuva oli kriittisen negatiivinen, joka pyrki korostamaan alueen takapajuisuutta. Muulle Suomelle Karjalasta välitetyt tiedot olivat vielä myöhemminkin 1800-luvulla valitettavan ristiriitaisia kuten **Topeliuksen** Maamme-kirjassa esittämä huomattavan kliseinen ja **Ahlgqvistin** Karjalan matkakertomuksissaan esittämä karkean kriittinen käsitys Karjalan heimosta.

Se tietoperusta, jonka varassa muu Suomi kohtasi Karjalan heimon ei ollut

laadukas.

Oikea ja riittävästi jäsenelty tieto on edellytyksenä ymmärrykselle joka voi synnyttää riittävästi luottamusta ja kunnioitusta ihmiseen tai ihmisryhmään. Maailman kaikkien riitamaiden ihmisten osana on olla vähintään kahden riidan osapuolen välittämän ristiriitaisen tiedon kohteena. Paikallisyhteisöillä ei ole ollut ja on vielä tänäänkin varsin rajalliset mahdollisuudet kertoa omaa tarinaansa. Tiedon välittäjät tulevat muualta omine ennakkoalueineen ja asenteineen. Ristiriitaisen ja ulkopuolisen tiedon ja ymmärryksen varassa ei voi syntyä aiota ja todellista ihmisten välistä luottamusta ja kunnioitusta.

Karjalaisiin liitetty ristiriitainen heimoidentiteetti säilyi sitkeästi yleisessä käsityksessä. Viime viikoina on eräissä päivälehdissä kirjoitettu evakkojen monipuolisista kokemuksista 1940-luvun lopulla. Kansainvälisesti vertaillen Suomi selviytyi sodan jälkeisestä yhteiskunnan rakentamisesta yleisesti ja keskimääräisesti tarkastellen varsin hyvin.

Perusteellisen käsityksen saamiseksi tarvitaan yleisyyden ja keskimääräisyyden lisäksi tietoa ilmiössä esiintyvistä vaihteluista. Vaihteluista, raskaista ja jopa leimaavista yksittäisistä kokemuksista on uskallettava puhua. Jokainen ihminen on oikeutettu jatkuvasti jäsentämään tunteitaan ja tunteimuksiaan. Kuten professori **Seppo Knuuttila** toteaa kirjoituksessaan sanomalehti Karjalaisessa 9.7. samankin henkilön lapsuusmuistot ja niistä kertominen ovat vaikkapa 30-vuotiaana erilaisia kuin 60-vuotiaana. Tapahtuneet tosiasiat eivät muutu, mutta suhde tautuminen ja tulkinnat muuttuvat. Ristiriitoiden puhutaan eri aikoina eri tavoin eikä uuden tavan puhua tarvitse olla sen vähemmän rakentavaa kuin aikaisemman.

Menneiden tapahtumien perusteellinen tutkiminen erilaisilla tutkimusotteilla ja menetelmillä tuo jatkuvasti uutta tietoa auttaen ymmärtämään monimutkaisia yhteiskunnallisia kehitysilmiöitä myös tämän päivän tarpeita varten. Tämän vuoden maaliskuussa Helsingin kaupakorkeakoulussa hyväksytyssä **Matti Sarvimaan** taloustieteen alan kuuluvassa väitöskirjassa tarkastellaan evakoksi joutumisen vaikutusta siirtolaisten pitkän aikavälin tuloihin. Tulokset antavat aiheutta monenlaisiin pohdintoihin.

Taloustieteellinen analy-

si osoittaa, että evakoksi joutuminen aiheutti erityisesti miesten tulojen merkittävä nousu muuhun väestöön verrattuna. Tulon nousu selittyi evakkojen kohonneella liikkuvuudella heidän muuttaessa keskimääräistä useammin paikkakunnalta toiselle ja maaseudulta kaupunkiin. Asutustilat eivät läheskään aina tarjooneet koko perheelle elantoa ja varsinkin nuoret miehet lähtivät etsimään toimeentuloa tehdastyöstä, rakennuksilta ja palveluammatteista.

Samalla kun toistuvat muutot työn perässä merkittivät lisääntyviä tuloja voi vain kuvitella, että sopeutuminen uusille paikkakunnille ja uusiin työtehtäviin toi elämään epävarmuutta. Muun Suomen väestö, joka saattoi valita vanhan perinteisen agraarielämän ja uusien urbaanien haasteiden välillä, valitsi useammin pöytäpuun maaseudulla.

Matti Sarvikankaan väitöskirjan tuloksia voi varmaan hyvin perustein tulkita niinkin, että erityisesti siirtokarjalaisten pojilla ei ollut peräkamareita tulevaisuuden tukikohdiksi. Lyhyellä tähtämellä se merkitsi turvattomuutta ja reipäisyä irti perhepiiristä. Pitämillä tähtämällä se merkitsi muuta väestöä nopeampaa sopeutumista väistämättä edessä olevaan yhteiskunnan kaupungistumiseen ja jo 50-luvun alussa alkaneeseen maaseudun vääjäämättömään tyhjenemiseen.

Vaikka suurimmastakin kärsimyksestä ja epäoikeudenmukaisuudesta voi löytyä jollain aikajanteella jopa jotain myönteistä merkittäviä sorto ja pakottaminen yksittäiselle ihmiselle aina perusturvallisuuden pettämistä. Kulttuuri, jonka varaan tulevaisuutta on mallitettu, katoaa ja korvautuu vieraaksi koetuilla tai jopa täysin tuntemattomilla asioilla.

Onko mahdollista, että tulevaisuuden maailmassa on nykyistä vähemmän kansainvälisiä kriisi- ja katastrofipesäkkeitä niin, että yksipuolisen sanelun ja pakottamisen traumaattiset seuraukset koskisivat eniten harvempia paikallisyhteisöjä. Voiko ratkaisu olla kaikille yhteinen globaalieläminen toimintamalli?

Perusajatukseksi on kiinnitettävä huomiota eri kulttuurien ja uskontojen samankaltaisuuteen sen sijaan, että kiinnitetään huomiota erojen erilaisuuteen. Saksalainen professori **Hans Küng** on tehnyt vuosikymmeniä työtä maailman suurten uskontojen ja kulttuuriperin-

teiden yhteisten perusarvojen, normien ja asenteiden löytämiseksi globaalietiikan pohjaksi. Hänen mukaansa maailman rauha ei ole mahdollinen ilman uskontojen ja kulttuuriperinteiden rauhaa. Yhteisen arvoperustan määrittelyn kautta voidaan saavuttaa riittävä kyky ylläpitää vuorovaikutusta ja keskusteluyhteisöä vaikeimmillakin ristiriitailanteissa. Vain vuorovaikutuksen ja keskusteluyhteyden kautta löytyvät oikea tieto, yhteinen ymmärrys sekä keskinäinen luottamus ja kunnioitus.

Ympäristöongelmat koetaan tulevaisuuden suurimmiksi yhteiskuntarauhaa järkyttäväksi tekijöiksi maailmassa. Satoja miljoonia ihmisiä uhkaa kotiseudun menettäminen meren pinnan nousun, aavikoitumisen, makean veden puutteen tai metsien häviämisen seurauksena. Yhä useammalle maailmankylän asukkaalle ei enää riitä Saarjärven Paavon ohjeet: Pane leipään puoli petäjätä, Minä laitan ojat leveämmät, Mutta tulon toivon taivahasta". Miljoonille on realismia Paavon emännän vaatimus: Paavo-parka, poloseni! Ota sauva, hylkäs meidät Herra; Kolkko miero, nälkä kauheampi".

Tämän vuoden lopulla maailman päättäjät koontuvat Kööpenhaminaan mittavimpaan ja merkittävimpään koskaan järjestettyyn ympäristökonferenssiin. Riidan maata ovat nyt elämän perustekijät ilma ja vesi. Ne koskettavat jokaista. Toivottavasti maailman johtajien kesken syntyy käsitys oikeasta tiedosta, sen perustalla rakennettavasta ymmärryksestä sekä keskinäisestä luottamuksesta naapurin vilpittömyyteen. Kööpenhaminan konferenssissa on saavutettava kansojen ja kulttuurien keskinäinen kunnioitus, joka mahdollistaa globaalin oikeudenmukaisuuden toteutumisen.

Tulevaisuutemme on kulttuurissa, jossa on riittävästi sellaisia "pyhäjärveläisiä" maailmankylän asukkaita, jotka ovat perusteellisesti ja syväisesti ja monipuolisesti pohtineet kysymystä oikeudenmukaisuudesta. Siitä on jälleen kysymys.

PAAVO PELKONEN
juhlapuhuja 19.7.2009
Pyhäjärvi-juhilla

Juhlaväki odottamassa päiväjuhlan alkua. Kuva: Juhani Rantalainen.

Näin juhlittiin!

Vuoden 1996 tangokuningas Tomi Markkola lauloi juhlamessussa. Karjalaisia juuria ei hänellä ole, mutta nokialaisena hän lupautui mukaan juhlien ohjelman-suorittajaksi.

Professori Paavo Pelkonen toi juhlille mukanaan äitinsä, pian 90 vuotta täyttävän Toini Pelkosen; Nokialla pidetty juhla oli hänelle jo 51. kerta Pyhäjärvi-juhliilla.

Seppo Mecklin näytti mallia, miten mieskin taipuu balettiin.

Meeri Pulakan lauluesitys sai yleisöltä kiitosta.

Pinsiön mieskuoron riveissä lauloi myös iltamien lupsakka juontaja Veikko Hynninen (vas.).

Nokian Karjala-seuran nuoriso-osaston tanhuryhmä osasi taidokkaasti askeleensa.

”Toivottavasti Pyhäjärvi nähdään vielä edustuskunnossa”

Tekniikan yo. Liisa Naskali kertoi nuoren näkemystä karjalaisuudesta.

Kaikki suomalaiset varmasti tuntevat lähihistoriamme verran tarkasti, että jokainen tietää Suomen joutuneen luovuttamaan 65 vuotta sitten suuria osia alueestaan Neuvostoliitolle.

Ihmisten suhde luovutettiin alueisiin vaihtelee. Joillekin menetetty alue merkitsee synnyinseutua, ja näin ollen sillä on heille erityinen merkitys. Joukossamme on vielä heitäkin, jotka ovat eläneet lapsuutensa ja nuoruutensa nykyisen rajan itäpuolella, ja muistavat millaista elämäsiellä oli.

Suurelle osalle meistä suomalaisista nykynuorista luovutettu Karjala on tuttu lähinnä koulun historian tunneilta. Tuo vuosikymmenten takainen aika tuntuu melko etäiseltä, ja nämä historian tapahtumat eivät enää liity omaan päivittäiseen elämään. On kuitenkin myös meitä nuoria, joil-

la sukujuuret ovat tuolla luovutetulla alueella. Monen meistä, kuten minäkin, ovat kuulleet tarinoita isovanhemmilta ja muilta sukulaisilta siitä, millaista elämä Karjalassa oli. Missä mikäkin talo sijaitti ja missä oli koulu, mitä harrastettiin ja millaisia maisemat olivat. Jotkut ovat myös vierailleet edellisten sukupolvien asuinseuduilla. Minutkin äiti ja isä ovat kerran vienneet katsomaan isovanhempien lapsuusmaisemia.

Kun paljasjalkaisten karjalaisten määrä koko ajan vähenee, nuoremmat eivät välttämättä osaa tai ymmärrä välittää perinnettä eteenpäin lapsilleen. Ainakaan tulevat sukupolvet eivät kuule tarinoita heiltä, jotka itse ovat kokeneet elämän entisellä Suomen alueella. Kansan suhde luovutettuun alueeseen siis muuttuu ajan kuluessa.

Neuvostoajana entisestä kotiseudusta ei saatu juuri mitään tietoja. Tietoa kulki rajan yli hyvin rajoitetusti, ja entisellä kotipaikalla vierailu oli lähes mahdotonta. Neuvostoliiton kaatuessa 20 vuotta sitten vierailut Karjalassa tulivat yhtäkkiä mahdollisiksi. Osa evakkoon joutuneista lähitiikin katsomaan entistä kotipaikkaa. Jotkut suuntasivat Karjalaan tutkimusmatkoille. Osa kotinsa jättäneistä ei missään tapauksessa halunnut palata katsomaan tuttuja paikkoja, koska ne luultavasti eivät enää olisi vastanneet odotuksia siitä kauniista synnyinseudusta, joka jouduttiin aikanaan kiireellä jättämään. Silloin oli saatettu kokea myös niin vaikeita asioita, ettei niihin haluttu palata. Paljon on heitä, jotka ovat syntyneet sotien jälkeen, mutta ovat kiinnostuneet juuristaan. He

ovat matkustaneet esivanhempien synnyinseuduille tutustumaan alueeseen, josta niin monia kertoja ovat kuulleet puhuttavan lukuisia mielenkiintoisia tarinoita.

Tänä päivänä on jo mahdollista vuokrata Venäjältä mökki tai maata, ja jotkut ovatkin käyttäneet tätä hyväkseen ja palanneet kesäasukkaiksi vanhempiensa tai isovanhempiensa entisille asuinseuduille.

Kaikki Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen entisellä Suomen alueella, luovutetussa Karjalassa, vierailleet ovat varmasti vaikkotuneita siitä, että alue ei ole kehittynyt sillä tavoin kuin se olisi osana Suomen aluetta voinut kehittyä. Monissa asioissa on otettu masentavan paljon takapakkiakin. Ilmeistä kuitenkin on, että aivan viime vuosina on Pietarin läheisyyden vaikutuksesta esimerkiksi

joillakin alueilla Pyhäjärven seudulla tapahtunut infrastruktuurin kehitystä, mm. kauppojen tavaravaliokoma on parantunut ja majoitumahdollisuudet ovat kohtuneet.

Tulevaisuuden ennustaminen on tunnetusti vaikeaa. Maailman poliittisesta tai taloudellisesta tilanteesta ei koskaan tiedä ja kaikenlaista voi sattua, mutta varmasti kaikki meistä toivovat, että tuon meille monille rakkaan alueen kehitys etenisi positiiviseen suuntaan ja suomalaiset voisivat olla mukana tässä kehityksessä tavalla tai toisella.

Toivottavasti Pyhäjärvi-kin nähdään vielä jonain päivänä sellaisessa edustuskunnossa, kuin se 70 vuotta sitten oli.

LIISA NASKALI
Nuoren puheenvuoro
Pyhäjärvi-juhliilla 19.7.

Lempi Tiittasen erikoissuiksi kuuluu virkattu sipulipussi ynnä muita kädentaidon näytteitä.

Maija-Liisa Jokisalo on keksinyt, että kinnasneulalla voi tehdä muitakin kuin kintaita.

Karjalanpaisti oli mureaa ja maukasta. Pääemäntänä toimi Tarja Kimber (oik.) ja ateriala maistamassa Elina Puranen.

Oiva ja Tuula Kaasalainen toivat iltamiin mukanaan tyttärentytär Saga Stenbergin.

Reini ja Marja Kiiski ampaisivat tanssimaan heti soiton alettua.

Lauluryhmä Iltatähdessä tunnelmoivat Marja-Leena Hyttinen, Pirjo Kiiala, Raile Keskinen ja Ritva Surakka.

Leena Ijas ja Anna-Liisa Heikkilä esittivät, miten ennen nostettiin jäitä kylmäsäilytystä varten.

Taidenäyttely onnistui yli odotusten

Vpl. Pyhäjärvi-juhlan taidenäyttelyn teemana oli pyhäjärveläisyys. Töiden tarjonta oli runsasta, peräti 20 osanottajaa. Näyttelytila riitti hyvin, joten kaikkien työt pääsivät mukaan.

Taidenäyttely onnistui yli odotusten. Näyttelyssä kävi yli 300 vierasta. Esillä oli monipuolisesti kuvataidetta ja kädentaitoja. Näytteillä oli maalauksia, olkitöitä, keramiikkaa, lasi- ja tiffantöitä, posliinimaalauksia, tekstiilejä, kinnasneuleita, puu- ja kipsiveistoksia, ikoneita sekä Karjalanmatka kuvia.

Kiitän kaikkia näyttelyyn osallistuneita vaivannäöstä tuoda töitään esille. Samoin kiitän kaikkia näyttelyvieraita mielenkiinnosta.

Näytteilleasettajat: Jorma Matikainen, Helga Hemmo, Jaakko Viander, Han-

Raija Holma hyödyntää mm. Iittalan lasia uusiotaitessaan. Kuvat: Marjo Ristilä-Toikka.

nu Pärssinen, Eira Niukanen, Marjatta Rantanen, Leila Näivö, Emilia ja Olivia Puranen, Raija Holma, Hilikka Jäntti, Kerttu Kotakorpi, Leila Ojanen, Anne Riekkola-Mäkinen, Eila Sa-

via, Taimi Naskali, Maija-Liisa Jokisalo, Esko Puranen sekä Heikki Karttusen ja Elina Naskalin töitä omaistensa esille antamanaan.

ESKO PURANEN

Nuorilla on suvi-aikaan kesätyö- ja matkustelukiirensä, mutta osa ehti kuitenkin itse hakemaan saamiaan stipendejä.

Enkkuan koulupiiriläisten stipendit jaettiin

Enkkuan koulupiirin kyläkirjatoimikunta on myynyt loppuun toimittamansa ”Ikkuna Karjalaan”-kirjan, samoin kirjaan liittyneet video- ja dvd-tallenteet.

Kun koko hankkeen kulut oli maksettu, päätti toimikunta yksimielisesti jakaa tililleen kertyneet varat stipendinä Enkkuan koulupiiritaustaisille 18-25-vuotiaille opiskelijoille.

Tässä ensimmäisessä jaoissa käytettiin suunnitellun puolet tilillä olevista varoista ja tarkoitus on ensi

vuonna jakaa loput, mikäli on riittävästi sopivia hakijoita.

Vpl. Pyhäjärvi-juhlissa Nokiolla 19.7. seuraavat viisi korkeakoulupohjaista opiskelijaa saivat stipendin:

Ellen Hakala Hämeenkyröstä, opiskellut ympäristötekniikkaa Lappeenrannan teknisessä yliopistossa 3 vuotta.

Ville Heinonen Espoossa, opiskellut tiedotustieteitä Tampereen yliopistossa 3 vuotta.

Joonas Juvonen Helsin-

gistä, opiskellut Helsingin kauppakorkeakoulussa laskentatointa 2 vuotta.

Sari Pusa Hämeenkyröstä, opiskellut Turun yliopistossa englannin kieltä ja tulkkausta, kasvatustiedettä, suomen kieltä sekä yleistä kielitiedettä 3 vuotta.

Mari Ukkonen Helsingistä, opiskellut Espoon teknillisessä korkeakoulussa kemian tekniikkaa 4 vuotta.

Seuraavat kaksi lukiolaista saivat stipendin:

Eija Hietaoja Kankaanpäästä, opiskellut Muonion hiihtolukiossa 2 vuotta. Lisäksi hän on harrastanut hiihtoa ja juoksua kilpailumielessä.

Jussi Pusa Hämeenkyröstä, opiskellut Sammon urheilulukiossa Tampereella 3 vuotta. Lisäksi hän on ollut mukana Tapparannan junioreiden jääkiekkoujoukkuessa sekä nuorten jääkiekkoujoukkuessa.

KYLLIKKI LAITINEN kirjatoimikunnan siht.

”Taas tavattiin Pyhäjärven rannalla” – KIITOS NOKIAN JUHLISTA!

63. kerran on vietetty Vpl. Pyhäjärvi-juhlat. Sukuseminaari ja sukuseurat lukiolla, sekä Kaiun muistoviestijuoksu urheilukentällä aloittivat juhlamme. Seurakuntakeskuksessa oli Muistojen ilta, josta lähetettiin seppelipartiot Sankarivainajien ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkeille Nokian kirkkomaalle. Tehtiin bussimatka Nokian ”karjalaiskylään” Kuljuun ja Kauniaisiin, poiketen Maurin idylliselle hautausmaalle, jossa leposijan on saanut moni pyhäjärveläinen. Lauantain juhlat päätti ilta tansseineen lukiolla.

Sunnuntain tilaisuudet aloitti juhlamessu seurakuntakeskuksessa. Päivä jatkui lukiolla. Riittävästi oli varattu aikaa ruokailulle ja tuttujen tapaamiselle, sekä näyttelyyn tutustumiselle ja ostoksille myyntipisteissä ennen päiväjuhlaa, joka päätti tämänvuotiset juhlamme.

Nokian kaupunki ja seurakunta olivat suurella panoksella mukana juhlaohjelmassa. Monet yritykset olivat taloudellisesti tukemassa juhlaamme. Juhlatoimikunta Esko Pulakan johdolla vastasi, että kaikki oli valmiina juhlien alkaessa.

Kiitos arvoisa juhlayleisö, ohjelmansuorittajat, toimihenkilöt, juhlatoimikunta ja talkooväki. Teidän mukana olonne ja työpanoksenne takasi hyvät juhlat Nokiolla.

”Perinteen tulee jatkuu”, mainitsi Tuomo Hinkkanen kutsuessaan meitä 64. Vpl Pyhäjärvi-juhliin Kokemäen Kauvatsalle ensi kesänä. Kiitos kutsusta!

VPL. PYHÄJÄRVI-SÄÄTTÖ

Yrjö S. Kaasalainen
hallituksen puheenjohtaja

Pirjo Kiiala
säätön asiamies

Seuraavat juhlat Kauvatsalla

Seuraavat eli kesän 2010 Vpl. Pyhäjärvi-juhlat vie-

tetään Satakunnassa, Kokemäen Kauvatsalla.

Kutsun juhille esitti **Tuomo Hinkkanen**. Hän kertoi, että edellisen kerran Kauvatsalla on juhlittu 55 vuotta sitten eli vuonna 1954.

Ensi kesän juhlaohjelmassa tullaan tervetulleeksi pitkästä tauosta jälleen Kauvatsan Karjalaiset yhteistyökumppaneineen.

Karjalaseura on hiljattain elvytetty henkiin.

Apurahoja jaettiin pyhäjärveläisjuurisille opiskelijoille

Nokiolla päiväjuhlassa 19.7. jaettiin Vpl. Pyhäjärvi-Säätön hoidossa olevasta Arvo Kukon rahastosta toukokuun loppuun päättyneen hakuajan jälkeen apurahat, yhteensä 900 euroa. Apurahan saivat: **Ijas Kaapo, Tuomisto Taru ja Ukkonen Sanna Pauliina**.

Muista rahastoista on helmikuun loppuun päättyneen hakuajan jälkeen jaettu seuraavat apurahat, yhteensä 1500 euroa:

Työne Lehtosen rahastosta **Ahvonnen Mailis, Ketoja Johanna, Koiramäki Salli, Kukko Maria ja Similä Teppo**.

Helmi Pärssisen rahastosta **Hynninen Riina**. Käsityörahastosta **Parviainen Jasmin ja Salovaara Jukka**.

Professori Erkki Lehtinen täytti 80 vuotta

Jyväskylän yliopiston eläkkeellä oleva Suomen historian professori **Erkki Lehtinen** täytti 80 vuotta 6.8.2009. Syntymäpäivähaastattelun hänestä teki **Juhani Forsberg**, joka kävi haastateltavan kanssa saman oppikoulun ja tuntee hänet jo nuoruusvuosilta saakka.

Erkki Lehtinen, olet syntynyt Hollolassa, mutta viettänyt lapsuutesi Vpl. Pyhäjärvellä. Mikä sai perheesi muuttamaan Karjalaan? Mistäpäin Suomea vanhemmasi ja esivanhemmasi ovat lähtöisin?

”Isäni suku on Nastolasta, missä isäni on syntynyt. Suvun kantatila on Pyhän-taan Ukkola, mutta tila ajautui vieraisiin käsiin sen jälkeen, kun isoisäni äiti murhattiin perimätiedon mukaan heinäpellolla. Nyt tila on Käkisalmen tienoilta juurensa juontavan Antero Pärssisen (eri henkilö kuin säätiömme hallintoneuvoston puheenjohtaja; haastattelijan huomautus) hallussa.”

”Äitini on syntynyt Hausjärvellä ja hän on sekä isän että äidin puolelta hämäläistä talonpoikaissukua. Hän joutui äitinsä kuoleman ja isänsä uuden avioliiton vuoksi maailman harteille 8-vuotiaana. Isäni puolestaan varttui sukulaistalon hoivissa 12-vuotiaasta. Avioiduttuaan ennen maailmansotaa Lahdessa he suuren pula-ajan vaikeuksissa päätyivät työn perässä Lappeenrantaan ja sieltä Vpl. Pyhäjärvelle.”

Olemme viime vuosina saaneet lehdestämme lukea muistelojasi lapsuutesi vuosilta Kallenkartanossa. Mikä näissä muistoissa on edelleen tärkeää?

”Lapsuuteni muistot ovat minulle tietysti ihan saman merkityksisiä kuin kaikille muillekin. Omat muistoni Kallenkartanon vuosilta ovat aivan valtaosaltaan myönteisiä. Aloin tarjota teelmiäni Vpl. Pyhäjärvi-lehteen paitsi vain kirjoittelun ilosta myös siksi, että yritän niillä välittää jotain kotikylän elämän eetoksesta. Eri puolilta Suomea asukkaansa saaneena Porissa poikkesi muista pitäjän kylistä. Arvelin, että voisin vetää vähän kotiin-päin kun muutkin niin tekevät.”

Olet viettänyt pitkiä jaksoja elämästäsi eri puolella Suomea. Miten tämä ”kiertolaisuus” on vaikuttanut itseyttäsi?

”Kun on syntynyt Hämeessä, kasvanut Karjalassa, käynyt koulun Satakunnassa, opiskellut Helsingissä, tehnyt työnsä Keski-Suomessa ja viettänyt vuosikymmenet kesäloman Savossa, niin ei ole oikeastaan mistään kotoisin. Lähes puoli vuosisataa Jyväskylässä on saanut Keski-Suomen tuntumaan kotoiselta.”

”Maakunnallisia erityispiirteitä on mielestäni paikallismurteiden lisäksi yhä olemassa jonkinlaisina elämäntyylin, asenteiden ja ta-

pojen vivahteina. Eroja on tosin aika vaikea kiteyttää tai tulkita. Kiertolaisuuteni on vahvistanut taipumusta ajatella ihmisuhteista – joita pidän elämässä olennaisen tärkeinä – ettei paikallisuus niissä ratkaise vaan kunkin ihmisen sisin laatu. Se on yhtä lailla tavoitettavissa tai tavoittamattomissa kaikkialla, ja metsä vastaa niin kuin sille huutaa samalla tavalla niin idässä kuin lännessä.”

Mikä sai sinut suuntautumaan historian tutkijaksi?

”Ammatinvalintani oli täysin sattumanvarainen ja myös virheellinen. Ei ollut lähtettyvillä ketään, joka olisi osannut puhua minulle järkeä. Valitsin historian, kun olen pienestä pitäen ollut siitä kiinnostunut. Ajattelin, että ehkä jaksaisin koulumaisterina sitä kyllästyttävästi opettaa. Kun sitten päädyinkin tekemään väitöskirjaa, opin liian myöhään, että arkistotutkijan työ on aikamoista kivireen vetoa, ellei tekijällä ole terveen ihmisen voimia.”

Miksi historian ja erityisesti Suomen historian tunteminen on tärkeää myös ns. ”tavalliselle suomalaiselle”?

”Kyllähän historian tuntemus voi avartaa ihmisen maailmankuvaa ja kohottaa hänen tietoisuuttaan ja käsityksiään itsestään ihmisenä ja kansalaisena. Mitä tietoisempaa ihmisen elämä on, sitä enemmän hän yleensä haluaa olla selvillä oman eettisen, yhteiskunnallisen ja poliittisen tilanteensa perusteista, eikä niihin hevin päästä ilman historian tukea. Historia on yksi niistä polkuja, joita on kuljettava päästäkseen henkiseen itsenäisyyteen. Kulttuurien kehityksen varrella on tietysti monenlaista historian tasoa – kuten on aina ihmisten tietoisuudessa – alkaen myyteistä ja mytologioista, ja ihmiset tulevat toimeen tietämättä juuri mitään siitä, miten johonkin vaiheeseen on päädytty. Kun kulttuuri on jäsentynyt vaikkapa nykyisen kansalaisyhteiskunnan tasolle, Suomen kansalaisen täysi osallistuminen siihen ei onnistu ilman perustietoja maamme ja jossain määrin maailmankin vaiheista.”

Onko maamme historiassa meille suomalaisille ”vastenmielisiä totuuksia”? Jos on, miten sellaiset määritellään ja miten niihin pitäisi suhtautua?

”Media suosii sensaatioita. Myös tutkijayhteisöissä on sensaatiohakuista jäseniä, jotka viime vuosinakin ovat halunneet kaivaa haudasta sekä vapaussodan että jatkosodan luita – myötäjuoksua on voinut todeta jopa Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä – mutta menestys on ollut huono. Lappeenrannan läheinen joukkohautauskin osoittautui ortodoksi-

Erkki Lehtinen ja puolisonsa Aira Jyväskylän kodissaan.

en hautausmaaksi, ja senaation herkkupala kuivui surkeasti kokoon.”

”Kipein kysymys Suomen historiassa on kai ollut se, miten vuoden 1918 kapina-vapaussota-sisällissota oikein meni. Toisen maailmansodan jälkeen prosessi on selvitetty juurta jaksain. Kysymys sodan nimestä on politisoitu eikä se ole vakiintunut. Vasemmisto on halunnut unohtaa sen tosiasian, että sota 1918 alkoi työväen radikaalin siiven kapinana maanlailla hallitusta vastaan. Se on suosinut kansalais-sota-sisällissota -termiä, etenkin ensin mainittua, mihin puolueettomassa kielenkäytössäkin on avannut väylän se sikka, että sota käytiin ensi sijassa suomalaisten kesken sisällissotana. Media ja nuori polvi näyttävät melko estottomasti hylänneen voittaneen osapuolen aikanaan käytöön ottaman vapaussota-nimityksen. Maamme itsenäisyyden vakiintuessa näkyy unohtuvan se, että punaisen puolen voitto olisi johtanut neuvostokomentoon ja kansalliseen katastrofiin Vienen ja Aunuksen tapaan. Niillä, jotka puhuvat vapaussodasta, on menettelynsä täydet perusteet.”

”Tällä hetkellä näyttäisivät jatkosodan synty ja kesän 1944 suurtaisteluiden aikaiset sotilaskarkurien ampumiset olevan jonkinlaisia Suomen historian tutkimuksen kuumia perunoita. En ole selvillä siitä, mihin keskustelu on päätyneessä, mutta mistään vaikeudesta ei ainakaan voida puhua.”

”Runsaasti edustettu feministinen historiointi puolestaan pitää huolen siitä, että maailman tasavertoisuuden olennon eli suomalaisen naisen historian koko surkeus armoitettomasti paljastetaan ja kerrotaan yleisölle.”

Talvisota, jatkosota sekä II maailmansodan tapahtumat Baltiassa synnyttävät yhä kiistanalaisia tulkintoja. Nykyisen Venäjän poliittinen johto näyttää pitävän kiinni Neu-

vostoliiton tulkinnoista II maailmansodasta ”Suurena Isänmaallisena Sotana”, mikä tarkoittaa sitä, että natsimien ja kommunistien hirmutekoja ei saa millään tavoin rinnastaa. Miten tällaiseen ”historian haluttuunottoon” olisi suhtauduttava?

”Suomessa on jo kohtalaisen pitkään totuttu suureen henkiseen vapauteen. Myös historioitsijat voivat itsenäisesti päätyä tuloksiinsa, joiden he tietävät joka tapauksessa joutuvat tutkijayhteisön kriittiseen tarkasteluun. Kun Venäjällä halutaan lainsäädännöllä jähmettää käsitykset menneisyydestä muuttumattomiksi uskonkappaleiksi, ollaan tyypillisen totalitarismin tiellä. Näiden ideologisten silmälappujen asettamisen halun takana on nationalistisia voimia ja pyrkimys nostaa Venäjä siihen suurvalta-asemaan, jossa se oli ennen Neuvostoliiton romahdusta. Venäläisille olisi tietysti propagandistisesti parempi, että muistutetaan natsien hirmuteoista eikä vankileirien saarisista, aivan kuten juutalaisille on tärkeää ylläpitää maailmalla holocaustin muistoa voidakseen rauhasa näkkiä palestiinalaisia.”

Suomalaisia pidetään Euroopassa varsin patriottisina eli isänmaallisina. Mikä on suomalaisen patriotismin perusta? Missä menee ”terveen isänmaallisuuden” ja nationalismien tai ”yltiökansallisuuden” raja?

”Patriotismi on yleismaailmallinen ilmiö, paljon kaikkea nationalismia vanhempi. Sen lähtökohdina on ihmisen luontainen kiintymys kotipaikkaan, kotiseutuun, ylipäätään omaan ja kotoiseksi koettuun. Aatteellisesti sen kehittivät jo varsin pitkälle helleenit ja roomalaiset – jo Home-roksella on kaupunkivaltioon kohdistuvaa patriotismin – ja heiltä traditio on nivoutunut eurooppalaisten kansojen elämään. Toisaalta on myötävaikuttanut kristillisen kirkon oppijärjestelmä, jonka myötä Tuomas Akvinolaisen keskiajalta kehittelemä oppi taivaal-

lisesta isänmaasta levisi kaikkialle. Suomessa tähän kehityskulkuun liittyvää patriotismin voidaan seurata kansallispyhimyksenä Henrikin juhlamenoista eli Henrikin officiumista alkaen.”

”Suomalaisten patriotismin tuskin on sen voimakkaampaa kuin muittenkaan kulttuurikansojen. Mahdollisesti suomalaisen kulttuurin saadessa suojakseen oman valtion vasta kovin myöhään sen piirissä on ollut poliittinen pakko korostaa omaa erityislaatua ja kenties myös tähdentää oman maan, patrian, merkitystä suomalaiselle ihmiselle. Suomalaisen oikeutta omaan erityislaatuunsa, jonka keskeinen ja tärkein piirre on kieli, eivät meitä hallinneet Ruotsi ja Venäjä ole viime kädessä vapaehtoisesti myöntäneet, vaan oikeudet on jouduttu lunastamaan pitkälistien prosessien ja ankarien otteluiden kautta.”

”Terve isänmaallisuus on tervettä itsetuntoa. Terveen itsetunnon omaava kunnioittaa paitsi omia myös toisten oikeuksia. Terve isänmaallisuus on luonteeltaan defensiivista, se tahtoo puolustaa omaa olemassaoloaan. Se ei ole offensiivista eikä aggressiivista. Terveen isänmaallisuuden nojalla ei hevin voida ajatella käymistä naapurin kimppuun. Sota-aikoina patriottisiin tunteisiin vetoaminen on kaikkien valtioiden ja järjestelmien yleinen menettelytapa, ja silloin raja patriotismin ja nationalismien välillä on luokuva ja hämärtyy. Chauvinismi eli ylitiöisänmaallisuus on jo nationalistinen ilmiö ja hyvin kaukana lähtökohdistaan: se ei ole tervettä. Sen eettistä kestättömyyttä kuvaa vanha englantilainen sanonta: ’Right or wrong, my country’ – oikein tai väärin, mutta kuitenkin minun maani.”

Tarvitseeko Suomi Euroopan unionin jäsenenä erityisesti suomalaisia identiteettiä tai kansalaistunnetta?

”Suomi joutui EU:n jäseneksi valitettavan epäky-

- s. 6.8.1929 Hollolassa

- käynyt oppikoulua kaksi ensimmäistä luokkaa Käkisal-
messä, ylioppilaaksi Lauttakylän yhteiskoulusta 1950

- opiskeli Helsingin yliopistossa pääaineenaan Suomen ja Skandinavian historia, valmistui filosofian kandidaatiksi 1954, lisensiaatiksi 1957 ja väitteli filosofian tohtoriksi korkeimmalla arvosanalla 1961 väitöskirjanaan ”Hallituksen yhtenäistämispoliittikka Suomessa 1600-luvulla.”

- kirjoittanut laajat Lapuan ja Suur-Ulvilan pitäjähistoriat lukuisia muita tieteellisiä tutkimuksia Suomen historian alalta.

- Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun (myöh. Jyväskylän yliopisto) viroissa assistenttina ja dosenttina, sekä Suomen historian apulaisprofessorina vuodesta 1969

- Suomalaisen tiedeakatemian jäsen vuodesta 1974

- toiminut henkisen maanpuolustuksen alalla mm. sen aatteellisena kehittäjänä ja Keski-Suomen Henkisen maanpuolustuksen Liiton puheenjohtajana

- osallistunut aktiivisesti opiskelijapolitiikkaan ja etenkin 1960- ja 1970-luvuilla korkeakoulu- ja maanpuolustusky-
symyksiä käsitteleviin tilaisuuksiin keskustelijana, esitel-
möitsijänä ja puhujana

- julkaissut kolme runokokoelmaa

- puoliso fil. maist. Aira Lehtinen, os. Nuutinen, neljä lasta, yhdeksän lastenlasta.

sänä; Urho Kekkosen jälkeen meillä ei ole ollut ai-
nuttakaan todellista valtio-
miestä. Suomalainen maa-
seutu maksaa jäsenyydestä
veroa jo nyt. Suomalainen
kansallistunne on tätä nykyä
heikko tai olematon, eikä EU:lta
ole meille mitään hyvää odotettavissa.
Sen piirissä suuret ja vanhat
kulttuurimaat pitävät puolensa.
Jos liittovaltiokehitys jatkuu,
Suomea ei auta edes kansallisen
identiteetin vahvistaminen,
vaan parin sukupolven kulluttua
kulttuurimme on menettänyt
sielunsa, ja maa on ahtaaksi
käyneen germaanisen Euroopan
petoeläintarha ja ulkoilualue.”

Voiko Suomi – tai ihmiskunta yleensä – ottaa oppia menneisyydestä ja erityisesti tieteellisesti tutkitusta menneisyydestä? Ainakin eräät talouselämän asiantuntijat väittävät, että lamakaudet tulevat yhä uudelleen toistumaan, eikä aikaisemmista virheistä opita mitään.

”Menneisyydestä voisi ottaa oppia, mutta ihmiskunta ei tee niin. Pelkään, että pitkään pätee Goethen toteamus: ”Sota, kauppa, rosvoisuus on kolminaisuus, joka pysyy.”

Olet eläköidyttyäsi ryhtynyt julkaisemaan myös runoja. Onko runojen kirjoittaminen ollut jo pitempiaikainen harrastuksesi? Mitä runojen kirjoittaminen antaa kirjoittajalleen, joka on tieteentekijä, ja mitä hän haluaa viestittää niillä lukijoilleen?

”Olen pitänyt runoista pienestä pitäen ja kirjoittelin niitä enemmän opiskeluaikana. Sain niistä osakunnassa jonkin pikku palkinnonkin, mihin tosin on saattanut vaikuttaa sekin, että harrastin myös muuta kirjoitteluun. Tutkimus- ja opetustyö sitoivat sitten voimat, ja voin palata runojen pariin vasta 1980-luvun puolimaissa, kun en enää kesälomien aikana jaksanut tehdä tutkimustyötä. Runojen laatiminen on ollut pelkästään harrastus, eräänlaista keskustelua oman itseni kanssa. Eläkkeellä ollessa aloin tuumia, että keräisin kokoelman perhettä ja ystäviäni varten. Kun sitten kolmas kokoelma oli koossa, niin ajattelin, että voisihan sitä tarjota kustantajallekin.”

”Kun laatii tutkimusta, niin sitä kirjoittaessa on aika vähän mahdollisuuksia tuoda esiin omia elämäntuntoja ja käsityksiään ihmiselon ihanuudesta ja kurjuudesta. Kirjoittaessaan vapaasti pääsee irti raskaasta lähdetyöstä ja viljelemään kieltä. Kielellisen ilmaisun kanssa painiminen on tietynlaista seikkailua, ja jos löytää aikansa pyristeltyään muodon silte, mitä ajaa takaa, niin kokee tuloksen mielihyvinä. Tietysti olen viime kädessä pyrkinyt kiteyttämään säkeisiin omia käsityksiäni tästä paradoksin, ristiriitaisuuksien ja salaperäisyyden täyttämästä ihmisenä olemisesta.”

Naskalin perhe Nokialta vankasti mukana pyhäjärveläisyydessä

Äiti Kirsti ja isä Edwin Naskali ovat kuljettaneet lapsiaan Heikkiä ja Liisaa mukana Pyhäjärvi-juhilla vauvaikäisistä asti.

Yksi uskollisimmista Pyhäjärvi-juhlissa kävijöistä ovat **Kirsti ja Edwin Naskalin** perhe Nokian Linnavuoresta. He avoitiivat 1974 ja tämän yhdessäolon aikana vain yhden Pyhäjärvi-juhlat on jäänyt käymättä. Lapset **Liisa ja Heikki** ovat olleet vauvaikäisestä asti tietysti mukana. Aivan kuten Kirsti ja Edwinin aikoinaan vanhempiensa kanssa.

Nyt tänä vuonna Nokialla järjestetyissä Pyhäjärvi-juhlissa koko perhe oli apuna monissa järjestelytehtävissä, käytännön töissä sekä ohjelman suorittajina.

Edwin Naskali täytti tämän vuoden tammikuussa 60 vuotta. Hänen vanhempiensa olivat **Emil Naskali** Pyhäjärven Alakylästä ja **Elina** o.s. **Pärssinen** Kahvenitsasta. Perheen vanhin lapsi **Eila** on syntynyt 1937 Pyhäjärvellä. Hän tuli ylioppilaaksi Nokian lukiossa ja valmistui kotitalousopettajaksi sekä avioitui **Rauno Savian** kanssa. He asuvat Sastamalassa.

Edwin pääsi ylioppilaaksi Nokian lukiossa 1968 ja valmistui diplomi-insinööriksi 1973. Työpaikka Linnavuoren Valmet-konsernissa 25 vuotta ja sen jälkeen Aminoffin perheyhtiössä 14 vuotta, jossa työ jatkuu edelleen. Edwin on suomalaisen työstökoneen asiantuntija konetekniikan alueella. Erikoiskoneyksikön johtajana hän tekee suunnittelu-, konsultointi- ja myyntityötä yhtiössä.

Kirsti Naskali o.s. **Kart-**

tunen on 57-vuotias. Vanhemmat **Matti Karttunen** ja **Annikki** o.s. **Matikainen** Pyhäjärven Noitermaasta. Kirsti pääsi ylioppilaaksi Nokian lukiossa

1971. Hän valmistui Helsingin kauppakorkeakoulusta kauppatieteen maisteriksi 1975. Hän oli välillä työlämässä ja jatkoi opiskelua Tampereen yliopistossa, valmistuen filosofian kandidaatiksi 1984. Opiskeluaikana Suomen historian proseminaarin hän teki aiheesta *Karjalaisen asuttaminen Suomeen*. Kaikki asutetut olivat vanhemmille tuttuja noitermaalaisia. Kirsti on työssä Nordea pankissa Tampereella. Hän on Nokian seurakunnan kirkkovaltuuston varavaltuutettu.

Perheen 20-vuotias Liisa opiskelee Tampereen teknillisessä yliopistossa diplomi-insinööriksi. Urheilu on hänelle tärkeä harrastus. Hänen lajinsa on kolmiloikka, jossa viime vuonna SM-kisassa sai hopeamitalin.

17-vuotias Heikki on lukion toisella luokalla ja urheilu on hänenkin harrastuksensa. Edwin-isä on tärkeä tuki lapsille. Hän on Nokian Urheilijoiden yleisurheilujaoston varapuheenjohtaja, Liisan henkilökohtainen valmentaja ja aina valmis autokuski lasten urheilumenoihin.

Elämää karjalaiskylissä

Noitermaalaiset ja muut karjalaiset saivat maatilansa pääosin Suoniemellä

Kauniaisten kartanon ja Kuljun kartanon maista. Kirstin ja Edwininkin vanhemmat olivat maanviljelijöitä. Lapsena tuttuja karjalaisia asui ympärillä, joten murre ja karjalaiset tavat eivät päässeet unohtumaan. Lauantaina paistui piirakat ja karjalanpaistit liemeen tökättiin perunapiiras. Melkein joka kodissa oli samat rituaalit.

Jälleenrakentamisen ja maan raivaamisen ohella, se aika oli myös henkisen ja vireän yhdistystoiminnan aikaa. Noitermaan Martat kokoontuivat säännöllisesti. Karjalasta tuotu Raittiusyhdistys jatkoi toimintaansa, Kuloveden ompeluseura, Pienviljelijäyhdistys ja Metsästysseura järjestivät toimintansa ohella joulun ja kesäjuhla ja monia muita yhteisiä tilaisuuksia. Autoja oli vähän, mutta traktorin peräkärriin laitettiin istuimet ja niin menä huruteltiin tapahtumiin kylästä toiseen. Tietysti me lapset olimme kaikessa mukana. Pienenä ehkä enemmän jaloissa, mutta isompana jo hyvänä apuna töissä. Sillä työtähän silloin riitti, muistelivat Kirsti ja Edwin.

Tietysti Pyhäjärvi-juhlat olivat kesän kohokohta, johon joka talosta lähdettiin. Ilma ei ollut esteenä, satoi tai paistoi, aina mentiin.

Edwinin mieleen on jäänyt vuoden 1956 Pyhäjärvi-juhlat Suoniemellä. Miehet keskustelivat paljon **Jalmari Pusasta**. Ihmisiä oli tavattomasti. Valio oli tuo-

nut markkinoille Eskimojätelöpuikon ja sitä myytiin juhlassa. Edwinin sai jätelön ja se oli niin hieno kokemus, että muistaa sen vielä vuosikymmenten jälkeenkin. Keltainen päällyspaperi rapisi hienosti, kun hän sen varovasti avasi. Ja sitten, mikä maku. Se oli todella hyvää, kun 7-vuotias sitä hitaasti ja hartaasti nautiskeli.

Juhlassa oli arvokas puhujakaarti, vaikka Edwin ei ollut niistä silloin kiinnostunut. Juhlapuheen piti maanviljelysneuvos **Viljami Kalliokoski**, esitelmän maisteri **Reino Kukko**, nuorten puheenvuoron esitti hiljattain maisteriksi valmistunut **Pentti Pulakka** ja päätöspuheessaan **Nestori Kaasalainen** toi sairasvuoteelta Jalmari Pusaa terveiset juhlivalle väelle.

Kotiseutumatkat Karjalaan

Edwin ja Kirsti ovat käyneet ”kotona” Karjalassa kymmenisen kertaa. Kerran olivat lapsetkin mukana. Useimmat matkat on tehty Kirstin sedän, edesmenneen **Heikki Karttunen** toimiessa matkanjohtajana.

Yksi vaikuttavimmista matkoista oli 1993 ja jäi kaikkien meidän mukana olleiden mieleen. Heikki Karttunen oli pystyttänyt kookkaan ristin Taipaleen taisteluissa kaatuneiden ase-
tovereiden muistolle. Muistomerkillä oli järjestetty arvokas tilaisuus, jossa mukana oli bussilastillinen pie-

tarilaisia sotaveteraaneja. Suomesta oli Sota-akatemian tutkijoita ja toimittajia. Kirsti ja Edwin seisivat muistomerkillä kunnia-vartiassa ja seurasivat vakavina, kun Pietarin sotaveteraanien puheenjohtaja **Makarenko** polvistui ristin edessä. Ortodoksina teki ristinmerkit, kumarsi syvään ristille ja kumarsi myös kunnia-vartiassa seisoville. Sanaton tapahtuma oli vaikuttava.

Siihen aikaan tehdyillä matkoilla oli vielä runsaasti Heikin ikäluokan henkilöitä, jotka olivat mainioita oppaita. Tuntui, että he muistivat joka talon, kiven ja tien mutkan. He kertoivat kylien elämästä ja ihmisisistä. Sotahistoriakin tuli varmasti toisella tavalla kerrottua kuin venäläisten historian kirjoissa.

Koti Linnavuorella

Naskalien tilava omakotitalo järven rannalla ranta-saunoinen on loistava kesä- ja talvikoti. Mutta iso tontti teettää kyllä vapaa-
aikana runsaasti työtä, mutta sehän on vaan kuntoilua.

Mitään suurempia tulevaisuuden suunnitelmia ei ole. Joitakin vuosia on vielä eläkeikään ja silloin tietysti voi heittäytyä vapaalle. Lasten kanssa käydään urheilukisoissa. Nyt alkoi loma ja yhdessä lähdetään omaan metsään mustikkaan. Kirsti ekonomina hoitaa vielä Pyhäjärvi-juhlien tilitykset ja loppuselvitykset ja sitten tähdätään Kalevan kisoihin.

Tässä olivat esittelyssä Kirsti ja Edwin Naskali, jotka sisä-Suomessa syntyneinä ovat luontevalla tavalla sisäistäneet karjalaisuuden. Se on heille itseltään selvyys. Se on myös molempien vanhempien heille jättämä henkinen perintö, jota he todella arvostavat.

SALME RINTALA

Avioliitossa 70 vuotta täyteen

Elina o.s. Patrakka ja **Tauno Torkkeli** Pyhäjärven Rantakylästä viettivät 70-vuotishääpäiväänsä Hyvinkään Veteraanitalossa 18.6.2009. Yhteinen taival alkoi 18.6.1939, kun Pyhäjärven kirkossa papin kuulun sanoimme ”tahdon”.

Sitten 6.10.1939 tuli kummallekin käsky armeijan leipiin. Sen jälkeen talvisodan päätyttyä jouduimme evakoiksi Laukaan pitäjään. Välillä mentiin taas Karjalaan, kunnes 1944 jälleen evakoksi Laukaaseen, samaan taloon, jossa olimme jo ensimmäisellä evakokoreissulla. Vuonna 1946 muutimme Jämijärvelle, ra-

kentamaan ja raivaamaan. Vihdoin tuli vuosi 1959 ja marraskuu, muutto Hyvinkäälle.

Maailmankierroksellamme on tullut myös perheenlisäystä. Ensimmäinen, tyttö **Eine** syntyi Laukaassa tammikuussa 1941, hänestä tuli ylioppilas ja sairaanhoitaja. Hän avioitui koneteknikko **Olavi Mäkisen** kanssa, ja hommasivat tytön ja pojan. Einen tyttö on ekonomi ja poika koneteknikko. Mäkiiset asuvat kaikki Jyväskylässä.

Toinen tyttö syntyi marraskuussa 1947 Jämijärvellä ja sai nimen **Eeva**. Eevasta tuli ylioppilas ja mer-

Näiden kuvien välillä on ehtinyt vierähtää 70 vuotta avioliiton taivalta.

konomi. Eeva avioitui sähköinsinööri **Markku Kallion** kanssa, he hommasivat tytön ja pojan. Eevan tyttö on ekonomi ja poika armeijassa kapteeni, siviilissä tietokoneinsinööri. Kalliot ovat kaikki Kana-

dassa. Sitten meille tuli kolmas lapsi, poika, helmikuussa 1956 Jämijärvellä. Hän sai nimen **Matti**, ja hänestä tuli autoteknikko. Hän avioitui ylioppilas, kansakoulunopettaja **Salme Tuomisen** kanssa. He ovat hommanneet yhden pojan ja kaksi tyttöä, Matti perheineen asuu Hyvinkäällä.

Elina on syntynyt 10.11.1920 ja Tauno 17.12.1914. Veteraanitaloon muutimme syyskuussa 2007, meillä on talolla mukava kaksio ja olemme kovin tyytyväisiä.

TAUNO TORKKELI

Mikä on veteraanitalo?

Hyvinkään veteraanitalo on tarkoitettu veteraaneille, joilla on vaikeuksia asua omissa asunnoissaan. Veteraanitalossa on 61 huoneistoa, kaksioita on 20, kooltaan noin 55 neliötä, yksioita 41 kooltaan noin 40-neliöisiä. Kaikki ovat vuokrahuoneita.

Talon omistaa Veteraanitalosäätiö. Säätiöön kuuluu neljä veteraaniyhdistystä: Hyvinkään Invalidit, Hyvinkään Rintamamiesveteraanit, Hyvinkään Seudun Rintamaiset ja Hyvinkään Sotaveteraanit, sekä Hyvinkään kaupunki ja seurakunta.

Talossa saa monenlaisia apua asumiseen ja elämiseen. Tässä talossa myös kuntoutetaan noin 110 veteraani vuodessa. Veteraanitalossa on noin 80 asukasta. Sitten kun veteraanit loppuvat, talo ottaa vastaan avun tarpeessa olevia muita vanhuksia.

Veteraanitalon asukkaat

Sanotaan, että ajat muuttuvat, niin myös meidän asukkaiden muodot muuttuvat. Meillä oli joskus vartalo notkia ja kuuma, nyt on jäljellä vain tämmöinen rasvainen uuma. Monella miehellä aamulla herätessä, elämä on vähän valju, kun nostaa päänsä tyynystä, niin siinä loistaa paljas kalju. Toiseksi on muuttunut myös purenta tekohammasrivistä, eikä lukiessa Aku Ankkakaan enää piristä. Toiseksi on myös naisilla muuttunut menetelmä, kun polviin saakka on venynyt minihameenkin helma. Juostessa alkaa jalka ihmeen painavalta tuntua, monen täytyy jo kävellessäkin ontua. Toisen täytyy jo keppiä ja muita apuvälineitä käyttää, toiset sanoo, eihän me niitä, sehän jo vanhalta näyttää. Monelta alkaa jo kuulo, näkö ja muistikin heikentyä ja pettää, nuoret meitä kyllä vähän nauraa, ja yrittää pettää, myös siitäkää ei välitetä mittaa. Väikka tällaisia ollaa, ei me silti vanhoja olla, vaikka moni jo kun ikänsä sanoo, täytyy käyttää 9 ja 0.

TAUNO TORKKELI

Lämpimiä ajatuksia ystäväilleni

Lämpimiä ajatuksia ja hyvää kesän jatkoa teille Tampereen Pyhäjärvi-kerhon tarinatuokion ystävät muistamisesta täyttääkseni vuosia 1.7.2009. Tulee mieleen lapsena kuultu lausahdus; vuosi vanhan vanhentaa, kaksi lapsen kasvattaa. Saa nähdä kuinka mummin käy.

Tällä kertaa on ehkä ajankohtaista siksi, kun keväällä tehty leikkaus on ehkä paremmin paraneva mitä moni muu leikkaus on ollut. En rohjennut lähteä edes Pyhäjärvi-juhliille, vaikka olisi ollut paljon ystäviä tavattavissa ja olisi ollut ilo kuulla monenkin kuulumisia ja myös omia kertoilla. Mutta ajan mittaan ääni loppuu niin ettei mitään kuulu.

Hoidon kannalta se on hankalaa. Huomasin sen yhden viikon aikana, kun oli monta ystävää koko viikon ajan ja oli niin tavattoman kauniit ilman ja vieressä vehreä luonto. Se sai ihmiset keskustelemaan hyvin leppoisasti ja kertomaan ajatuksistaan. Moni ystävä sanoi vilpittömästi puhuneensa Taivaan Isälle, että antaisi vielä terveyttä ja voimaa ja nähdä Luojan suuria tekoja, mitä kaunis luonto kulloinkin tarjoaa. Välillä juoda kupposet kahvia tai virvokkeita, joita touhukkaat emännän tuuraajat tarjoilivat. Tällaista lähipiirin yhdessäolohetket ovat ja tänä päivänä niin paljon harvinaisempia, kun kaikilla tuntuu olevan omat kiireensä. Isompia juhlia ei enää niin paljon pidetä ja vanhoja perhesiteitä ei ole.

Mummit ja vaarit ovat jo matkansa tehneet ja ovat täyden levon ansainneet. Samoin myös kaikki, jotka ovat jo matkansa päämäärän saavuttaneet. Terveiseni eivät ehtineet lehteen ennen Pyhäjärvi-juhliä, mutta tässä ne kuitenkin tulevat.

Lopuksi jäljennän hyvän ystäväni kiitoskortin sanat, joita en ilman kyyneliä pystynyt lukemaan: ”Luoja temppeleihin istahdin, niin monin toivoin ja kyynelin. Puolesta ystävän rukoilin...Isä anna hänelle terveys takaisin”.

ELSA KENTTÄLÄ-RANTA-AHO
Tampere

Matikaisen sukukunta koolla

Matikaisen sukukunta, joka on lähtöisin Vpl. Pyhäjärveltä, kokoontui Kokemäen Pitkäjärvellä 1-2.8.2009.

Suku on kokoontunut ja pitänyt tapaamisia vuodesta 1987, jolloin serkkuset **Kalevi** ja **Matti Matikainen** päättivät perustaa sukuseuran. Ensimmäisessä sukukokouksessa sukuneuvokseksi valittiin **Walteri Nokelainen**. Sunnuntain kokouksessa pidettiin hiljainen hetki hänen poismenonsa johdosta. Uudeksi sukuneuvokseksi valittiin suvun vanhin **Hilka Lehtinen** o.s. **Matikainen** itseoikeutettuna suvun vanhimpana.

Lauantai-iltapäivää vie-

timme erilaisten pelien merkeissä. Hyvän illallisen jälkeen seurueemme nuorin, 10-vuotias Milla esitti, että voisimmeko pelata hirsipuu-peliä. Näin tehtiin ja pelaamiselle ei tahtonut tulla loppua. Ilta jatkui seurustelun merkeissä.

Varsinainen kokous pidettiin sunnuntaina, jossa käsiteltiin mm. henkilövalinnat. Puheenjohtajana jatkkaa **Kullervo Matikainen** ja sihteerinä **Juha Lehtinen**. Seuraava sukutapaaminen päätettiin pitää Hotteli Ellivuoressa syyskuussa vuonna 2010.

TUULA
MATIKAINEN

Kerro perheen ja suvun uutiset lehdessä

Pyhäjärvi-lehti julkaisee joka numerossa tietoja perhejuhlista, kuten merkkipäivistä ja valmistuneista.

Lähetä tiedot toimitukseen, kerro sukujuuret ja laita mukaan myös valokuvia.

Muistathan aina kuitenkin kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

www.vplpyhajarvi.fi

Vierailulla Pietarissa ja kotikonnuilla Pyhäjärvellä

Taas tuli käytyä kotona Karjalassa, omalla kohdallani tämä oli jo 19. kerta. Bussimme starttasi Mynämäeltä keräten matkustajia matkan varrelta, viimeiset tulivat Vaalimaalta. Kuljetajan toimi **Hannu Sorvari**, kokenut ja aina valmis palvelemaan. Matkan johtajana oli monia matkoja tehnyt **Laila Innanen**. Ilon seurue oli jälleen matkalla koti-Karjalaan.

Laila Innanen luki alkuun matkareseptin ja jakoi lauluvihkoset. Laulu raikui ja sketsit ja runot. Kuin huomaamatta olimme tulleet jo tulliselvitykseen. Siitä selvittyämme pidimme kahvitauon ja maistelimme matkanjohtajan tekemää

maittavaa savolaista muikukukkoa. Matka jatkui kohti Pietaria **Keijo Inkisen** esittäessä sketsejä ja **Pekka Jermalaisen** laulaessa.

Katsastelimme ja kuvasimme Terijoen hiekkarantaa. Matkan jatkuessa Laila Innanen lausui ja lauloimme yhdessä ”Pyhäjärvi, Pyhäjärvi”. Saavuimme Pietariin ja ajelimme Nevan varrella Moskovaan. Kulku oli hidasta valtaviiden autojonojen takia.

Seuraavana aamuna aamupalan jälkeen lähdimme kaupunkikierrokselle ja saimme oppaaksi ihanan **Irinan**. Pietari on iso, viidenmiljoonan asukkaana kaupunki. Kahdeksankym-

mentä kilometriä pitkä ja neljäkymmentä leveä. Kaupungin keskusta on uutta, tosi kaunista. Ova-joki, joka tarkoittaa suota, ja useita siltoja. Kulttuurikaupunki, jossa mm. kaksisataa museota. Moskovan valtakaupungilla mm. Stockmanin tavaratalo, jonka rakentaminen kesti kaksi vuotta, sekä uusi hotelli vanhan mallin mukaan. Matkan varrella Aiskodin palatsi ja tavarataloja kahta puolta. Keskustassa myös Musiikkitalo, jossa soi Sibeliuksen musiikki, roomalainen kirkko, useita saksalaisia ja suomalaisia Marian kirkko. Pääministerin talviasunto ja suuri Neva. Uusi saksalainen hotelli ja kallis yliopisto. Eremitaasi, oikeustalo, Iisakin kirkko, kulttuuri- ja taidekeskus – ja paljon, paljon muuta.

Päivän päätteeksi mainiolle opas Irinalle hyvästit ja matka kohti Lomaranta Musakkaa. Siellä ateria, sauna ja Pyhäjärven vilpoiset laineet odottivat.

Seuraavana päivä oli kotiseutukierroksen aika. Kierros aloitettiin kotikylästäni Sortanlahdesta. Lapsuuden kotipaikan näkeminen on aina sanoin kuvaamaton tunne. Osa matkailaisista meni Konevitsan luostarisaaressa, toiset Yläjärven rantaan kahvittelemään. Joku uskaltautui ui-

maan kirkkasvetisessä järjessä. Jatkoimme Enkkuaan, jossa kouluvanhus törrötti, asukkaitakin tuntui olevan siellä.

Kun taas joukko oli koossa, jatkoimme Käkisalmen kierrokselle. Muutamien kanssa palasimme vielä Enkkuaan etsimään erästä kotipaikkaa, ja se löytyi lopulta kartan avulla. Teimme vielä mummolan rannassa katselmuksen, jossa olin niin paljon lapsena.

Samalla käytiin vielä Suvanto-järven rannalla Sakkolan Keljassa katsomassa tulevaa sotiemme muistopatsaan paikkaa. Patsaan pohjalevyn äärellä pidimme pienimuotoisen muistotilaisuuden. Luin edesmenneen Heikki Karttusen kirjoituksen talvisodan alkamisesta. Sodan alkamisen muistan itsekin kuin eilisen päivän. Uskon, että Keljasta tulee muistojen ja kiitollisuuden kohde veteraanejamme kohtaan, sielähän käytiin yksi talvisodan ratkaisevista taisteluista.

On hyvä, että nuoretkin ovat kiinnostuneita näistä paikoista ja matkoista. Sisareni poika oli mukana etsimässä juuriaan.

Kotimatkan aamuna poikkesimme vielä Pyhäjärven sankarihaudalla. Matkamme oli onnistunut ja jäimme jälleen kaipaamaan kotiseutuamme – elät aina sydämissämme.

Kiitos kaikille mukana olleille, hyvää loppukesää!

SUOMA SAARINEN

Suoma Saarinen lausumassa Pyhäjärven sankaripatsaan äärellä.

Kotiseutumatkot kokoavat vuodesta toiseen väkeä. Meidän ryhmämme yhteiskuvassa Musakalla.

Talvisodan taistelujen patsas paljastetaan Keljassa

Lähes viisi vuotta valmisteltu hanke pääsee päätökseensä elokuussa, kun Karjalan kannaksella, Sakkolan Keljan kylän Runteenmäellä paljastetaan talvisodan taistelujen muistopatsas 22.8.2009. Keljassa käytiin talvisodan jouluna 1939 ankarat taistelut, joissa suomalaiset sotilaat onnistuivat torjumaan neuvosto-

sotilaiden ylivoimaisen hyökkäyksen. Torjuntavoitolla oli suuri merkitys koko sodankulun kannalta.

Muistokiven pystyttämishanketta ovat pitäneet yllä Erillinen Pataljoona 6:n perinneyhdistys (ErP6) ja sen taustajärjestöt, neljä karjalaista pitäjäsäätiötä: Kaukolaisten Säätiö, Käkisalmi-Säätiö, Räisäläisten Sää-

tiö ja Sakkola-Säätiö.

Vuosia kestäneet neuvottelut venäläisviranomaisten kanssa tuottivat tulosta viime talvena, kun Keljan patsas lopulta sai pystytysluvan. Sodan uhrien muistolle pystytettävä patsas valmistetaan Karjalassa Kaarlahden Kiviveistämöllä. Pelkistetty, kaksi metriä korkea muistokivi tehdään

harmaasta graniitista. Patsaan on suunnitellut sakkolalaisjuurinen harrastajakuvanveistäjä, sotaorpo **Eero Pilviemi**. Patsaan rahoitusta ovat edellä mainittujen säätiöiden ohella tukeneet eri järjestöt, kunnat ja yksityishenkilöt. Rahoitusta hankkeeseen on anottu myös Suomen opetusministeriöltä. -MRT

Kukkojen sukukokous vuonna 2010 Pyhäjärvellä

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien yhteydessä lauantaina 19.7. pidettiin myös Kukkojen Sukuseuran vuosikokous.

Kokouksen puheenjohtajana toimi sukuseuran puheenjohtaja **Jari Kukko** ja sihteerinä seuran sihteeri **Paula Latva**. Tilit ja vuosikertomus hyväksyttiin ja tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus vuoden 2008 tileistä ja hallinnosta.

Hallituksen erovuoroiset jäsenet **Arvo Kukko**, **Jari Kukko** ja **Anse Kämäräinen** valittiin jatkamaan hallituksessa vv. 2010-2012. Tilintarkastajiksi valittiin **Rainer Kukko** ja **Tarja-Leena Kukko-Juvonen** ja varatilintarkastajiksi **Anitta Jokinen** ja **Heli Kukko**.

Vuodelle 2010 vahvistettiin talousarvio, ja toimintasuunnitelman mukaisesti sukuseura pitää ensi vuoden vuosikokouksensa 11.-14.6.2010 pidettävän sukumatkan yhteydessä.

Sukuseuran talous perustuu jäsenmaksuihin ja sukuseuran tuotteista saataviin tuloihin. Uutena tuotteena esiteltiin sukuseuran tunnuksin varustettu yksösluokan postimerkki, jota myydään 10 kpl erissä 15 euron hintaan.

Sukukirja II on edelleen saatavissa, samoin omalla tunnuksella varustettuja paitoja ja pöytästandaaria.

Sukuseuralle on avattu omat kotisivut, josta annetaan seuran jäsenille ja muille halukkaille sukutietoutta. Sukumatkalle mahtuu mukaan enintään 40 henkilöä ja Musakan Loma-

ranta on varattu sukumatkan ajaksi majoitukseen.

Kukkojen Suku kokoontuu joka toinen vuosi kokoukseensa Vpl. Pyhäjärvi-juhlien aikana ja joka toinen vuosi muualla, ensi vuonna siis sukumatkan yhteydessä kesäkuun 11.-14. päivinä Pyhäjärvellä.

Sukuseuran kotisivujen osoite on www.kukkojensuku.fi

Kotisivujen päivityksestä vastaa hallituksen uusi jäsen NNN ja koti-sivujen kautta hänelle voi myös antaa palautetta.

Seuran puheenjohtajan **Jari Kukon** yhteystiedot ovat sähköposti jari.kukko@kolombus.fi ja puhelinnumero on 0400-965 596.

Sihteeri **Paula Latva** löytyy puhelinnumerosta 0400-747 970 ja taloudenhoitaja **Ruut Uusihaala** löytyy puolestaan numerosta 041-444 7504.

REINO ÄIKIÄ

Sukuseuran kokoukseen osallistuivat mm. vasem. Viljo Kukko, Marja Kotasalmi, Ruut Uusihaala, Salme Honkala, Erkki Honkala. Edessä Paula Latva ja Jari Kukko esittelevät uutta postimerkkiä.

Sukulaisseurassa Pyhäjärveä kiertämässä

Sukujen tapaamisen Pyhäjärvi-juhlien aikana ovat monena vuonna olleet suosittuja. Kaasalaisiakin on ollut näissä tapaamisissa melkoisesti, ja yhteydenpitoa päätettiin tiivistää. Pari kertaa on kokoonnuttu Pyhäjärvi-juhlien välilläkin, mutta aika vähän ovat Kaasalaiset näistä tapaamisista innostuneet.

Kevään 2008 kokoontumisen yhteydessä Turussa päätettiin, että kesällä 2009 Kaasalaiset tekevät yhteiset kotiseuturetken Pyhäjärvelle katsomaan sukujen entisiä kotipaikkoja. Toivottiin tämän innostavan niitä Kaasalaisia, jotka eivät ole aikaisemmin osallistuneet tapaamisiin. Matkan ajankohdaksi tuli 22.-25.6.2009, ja majapaikaksi valittiin Musakan Lomaranta. Joukon suuruudeksi sovittiin 30 henkeä, jotta kaikki sopisivat yöpymään Musakalle.

Yrjö S. Kaasalainen ja Yrjö J. Kaasalainen olivat matkan järjestelijöitä. Kaasalaisia matkalle ilmoittautui, mutta ei niin paljon kuin odotettiin. Niinpä mukaan tuli muitakin pyhäjärveläissukuja: Hassi, Henttonen, Piitulainen, Patrakka, Paukkunen, Laulajainen, Tenkanen ja Ahvonen, joista ainakin kaksi viimeksi mainittua kuuluvat myös Kaasalaisiin. Joukossa oli myös nuorta väkeä ilahduttavasti.

Heti juhannuspyhien jälkeen Hannu Putuksen auto vei meidät Harjavallan, Tampereen, Hämeenlinnan, Lahden ja Kouvolan kautta Vaalimaalle, jossa ei tarvinnutkaan kauan jonotella. Illalla 22.6. saavuimme Pyhäjärvelle. Ensimmäiseksi pysähdyimme sankarihaudoille ja laskettiin kukat muistomerille. Matti Ahvonen, muistokiven suunnittelija, oli mukana. Tarkoituksena oli kiinnittää suunnittelijan nimi kiveen. Se ei tällä kertaa onnistunut, mutta Yrjö S. lupasi hoitaa asian myöhemmin.

Matkalla kaikki sujui totuttuun tapaan. Ruoka oli maittavaa, saunat lämpivät iltaisin, Pyhäjärvestä uitiin. Sääkin oli kuin tilattu: kaunista, lämmintä. Käikkin vielä kukkui.

Toinen matkapäivä alkoi lyhyellä hartaudella kirkon muistomerkin äärellä. Harjavallan kirkkoherra Veijo Järvinen piti hartaudet kaikkia matka-aamuina. Pyhäkylässä käytiin vielä Taubilan alueella ja havaittiin, että vanhat navetat oli purettu ja jotain uutta rakennettiin. Taubilan entiset omenapuutkin oli kuulemma kaadettu. Taubilasta ajettiin Pyhäjärven asemalle, jonka muistokivi pilkisti heinikon keskeltä. Täällä aseman ja entisen osuuskaupan luona oli uutuutena jätelaatikoita. Niitä oli muutamia muual-

Matkalaiset yhteiskuvassa kotiinlähöpäivän aamuna Musakalla.

lakin, ja jäteauto kulki astioita tyhjentämässä. Kauppaa tehdään edelleen osuuskaupan rakennuksessa.

Alakylän kautta ja Kahvenitsan ohi ajettiin kohti Konnitsaa, joka oli yksi Kaasalaisten kylistä. Matti Ahvonen oli asunut Hassinmäellä, Pirkko Hassin sukua sekä Sirkka Isolan ja Anneli Jukan Kaasalais-suku oli myös sieltä kotoisin. He kävivät entisillä kotisijoilla, mutta ennen sitä vierailtiin taiteilija Kremerin ateljeessa. Antti Musakka oli tulkkinä, kun ihailtiin Kuumajärven, Pyhäjärven ja Laatokan maisemia. Monet entiset pyhäjärveläiset ovat varmasti ostaneet näitä tauluja kotiinsa. Kauppoja tehtiin nytkin. Taiteilijan ateljeerakennus on Hassinmäen uusia rakennuksia. Sitä ympäröi rehevä puutarha. Rehevää on muuallakin Hassinmäellä, niin että Kuumajärveä ei näy. Vanhoja rakennuksia on kylässä säilynyt ja ne näyttivät asutuilta, mutta tie kylään on hurja, kiveä ja kuoppaa vuorotellen.

Retkeläisten pääjoukko Konnitsassa oli käynyt ainakin Kaasalaisten kotipaikoilla. Juho Kaasalaisen lapsenlapsenlapsi Reetta Lepistö lupasi kirjoittaa nuoren ihmisen ajatuksista suvun asuinsijoilla.

Kun Hassinmäen tienhaarassa ryhmät taas tapasivat, keitettiin päiväkahvit ja herkuteltiin Ritva Kaasalaisen leipomilla piirakoilla ja pullilla.

Kahvin jälkeen lähdettiin kiertämään Pyhäjärveä. Pöhlölä ja Montrua ohitettiin, Paarinan ja Jaaman kautta tultiin Tolsterniemeen. Siellä pysähdyttiin Piitulaisen entisen kotitalon kohdalle ja kurkistettiin pihaan. Taloa oli uusittu. Nykyinen isäntäväki tuli tervehtimään ja iloisia toivouksia vaihdettiin. Vanha kaivo ja suuri kukkiva ruusupensas olivat monen valokuvaajan kohteena.

Seuraavan kerran pysähdyttiin Saapurissa viiden

tien risteyksessä. Siellä on kauppa entisen osuuskaupan talossa, mutta se oli saanut kilpailijan, uuden kaupan tien toiselle puolelle. Jäätelöitä ja hirssi- sekä tattarirynejä ostettiin innolla. Kanttori Toivo Tenkasen kotitalo on lähellä, ja tyttäret kävivät isänsä entistä kotitaloa katsomassa. Laina Tenkanen-Poikkeus kertoi, että lähellä tienristeystä oli ollut Saapurin rukoushuone. Sen ja saapurilaisten muistoksi laulettiin ”Soi kunniaaksi Luojan”.

Enkkuan avarilla pelloilla tehtiin heinä. Sieltä ajettiin Yläjärven ohi Sortanlahteen, jossa tiehöylä ajeli satamaan johtavalla tiellä. Olimme kuulleet seuraavan päivän Viipurin piispan vierailusta Konevitsaan ja arvelimme sitä syyksi tien kunnostukseen. Sortanlahdessa ei viivytty kauempaa, vaan jatkettiin Salitsanrannalle. Siellä pysähdyttiin entisen Pusan talon kohdalle, jossa oli nyt melko valmis uusi, komea talo, ja ympärillä oli hyvin hoidettu puutarha. Täällä oli myös näkymä Pyhäjärvelle avoimena. Raija Holman isovanhempien talo oli ollut tällä paikalla. Puutarha oli ollut komea silloinkin – Pyhäjärven historiassa mainitaan Salitsanrannan Pusan hyvin hoidettu puutarha. Tenkasen sisarukset katselivat äitinsä kotitaloa entisen kansakoulun tienoilta kohti järven rantaa, mutta siellä olivat puut ja pensaat kasvaneet, ettei taloa erotannut.

Seuraavana aamuna joukko jakaantui taas kahtia. Pääosa, 20 henkeä, vietiin Yrjö J. Kaasalaisen johdolla Konevitsan laivalle. Yrjö J. toimi oppaana luostari- ja matkalaiset näkivät myös piispan seurueen saapuvan luostariin, ehkä Yrjö kertoo siitä joskus tarkemmin.

Pienempi ryhmä matkalaisista seurasi Yrjö S:ää Pyhäkylään, jossa tutkimme torikauppiaiden tarjontaa tila välin kun Yrjö kävi tervehtimässä kunnanjoht-

tajaa. Torilla oli vaatekauppiaita, taulu- ja laukkukauppias sekä kenkäkauppias. Kauppojakin tehtiin. Yrjö S. vei meidät sitten hallintorakennuksen vierellä olevalle muistomerille ja muisteli 1990-luvulla kotiseudulla järjestettyä Pyhäjärvi-juhlaa, jolloin oli istutettu Suomesta tuotuja vuoristomäntyjä ja venäläisiä koivuja muistomerkin ympärille. Koivut olivat kuolleet, mutta vuoristomännyn olivat jäljellä.

Sitten päätettiin lähteä kohti Pikojokea ja Monturua. Pöhlölä kylä jäi kauemmas tiestä. Yrjön kotitalon pellot vilahtivat tien vieressä ohi ajaessamme, Yrjöhan on Pöhlölä Kaasalaisia. Auto pysäköitiin Pikojoen sillan viereen, ja lähdettiin jalkaisin Monturan kyläteitä kohti Pikomylly. Pari entistä taloa on vielä pystyssä, mutta uusia taloja on rakennettu ja parhaillaan rakennetaan ainakin Pikosillan ja Pikomyllyn väliselle alueelle. Kaikki Montruan ja Kalamajan Kaasalaisten asunnot ovat hävinneet, Kalamajan kylässä ei ole yhtään rakennusta jäljellä. Pikomyllyn tienhaarassa olleen Heikkilän Tuomaan talosta on vain sauna jäljellä. Sitä kuvasimme, kun saunan vieressä asuva emäntä ja isäntä tulivat tervehtimään. Yhtä iloisesti ja ystävällisesti kuin muuallakin meitä kohdeltiin. Sain komean kukkakimpunkin mukaani saunan viereltä isäntävän kukkamaasta. Yhteisen kielen puuttumisen esti pidemmät keskustelut.

Pikomylly on raunioituneena paikoillaan, myös myllärien asuintalo on vielä pystyssä. Myllypato on saanut pari tukkia tilkkeeksi, niin että koski vielä kohisi. Tämä Fazerin 1920-luvulla ostama mylly oli silloin uudenaikaistettu niin, että se tuotti myös sähköä sekä Taubilaan että lähikyliin. Kosken yli vienyt silta oli lahonnut, ja sen tilalla oli nyt jalankulkusilta.

Heikki Piitulainen ja kumppanit Tolsterniemessä paikallisen asukkaan seurassa.

Määräaika Konevitsan matkalaisten noutamiseen lähestyi, niinpä ajettiin takaisin Sortanlahteen. Keitettiin kahvit ja odoteltiin sataman tienhaarassa, kun joku keksi metsässä merkittävän puun: toinen haara on koivu, toinen mänty. Kyllähän sekin arvoitus ratkesi, mutta niin samanväriset ja lähekkäin ovat puiden alarungot, että ensikatsomalla näyttäivät samalta puulta. Konevitsan matkalaiset tulivat vähän myöhästyneinä, sillä piispan saapuminen luostariin oli venyttänyt aikataulua. Heikki Paukkunen kirjoittanee kirkonmiehen kokemuksista tällä Konevitsan matkalla.

Sortanlahdesta lähdettiin kohti Käkisalmea Laatokan rantatietä pitkin. Riiska ohitettiin ja tultiin Rantakylään, joka ennen sotia oli melko suuri kylä. Teuvo Henttonen kertoi entisestä Rantakylästä, jossa maanviljelyn ohella kalastettiin Laatokasta. Rantakyläläisiä oli myös veneenrakentaja ja kalastaja Esko Laulajainen, joka kertoi veneenrakennuksesta, mutta ei suostunut kertomaan hurjia kalajuttuja.

Pyhäjärven historiassa mainitaan juuri Rantakylän näkymiä Laatokalle kauniiksi, mutta nyt ei näitä maisemia enää voinut ihaila. Rannat ovat kasvaneet umpeen niin kuin muualla-

kin. Rantakylässä pysähdyttiin ja Patrakat, Henttoset sekä Esko Laulajainen katselivat sukunsa lähtömaisemia. Komeita aitoja ja uudisrakennuksia nousee Rantakyläänkin. Jotain vanhaa on vielä nähtävillä: entinen kansakoulu on kohotalaisessa kunnossa paikoillaan. Lähellä on muita suurrehkoja rakennuksia villhijlään ympärillään viihtyneen puutarha. Neuvostoaikana täällä on kuulemma pidetty pioneerileirejä.

Vuohensalossa poikettiin Laatokan rantaan mahtavalle männylle, jota varmaan kaikki kotiseutumattalaiset ovat käyneet ihmettelemässä. Tyyni, iltauringossa kimmeltävä Laatokka oli upeaa katseltavaa. Jotkut uskaltautuivat uimaan.

Käkisalmissa vierailtiin linnassa ja linnan museossa, jossa virkailija opasti meitä hienosti suomen kielellä. Uusi matkamuistomyymäläkin on avattu. Lyhyen kiertoajelun aikana Käkisalmissa havaitsimme kaupunkikuvan kohentuneen, mm. rautatieasema on kunnostettu ja maalattu kauniiksi. Päivän kierteletyt päättyivät Musakalle, josta seuraavana aamuna alkoi kotimatka taas yhden kotiseuturetken muistojen rikkaampana.

ULLA KAASALAINEN

Ensimmäinen kerta sukujuurilla Konnitsassa oli koskettava kokemus

Tänä kesänä juhannuksen jälkeen olin ensimmäistä kertaa tutustumassa sukuni paikkoihin Pyhäjärvellä. Osallistuin Yrjö S. Kaasalaisen vetämälle Kaasalaisen suvun matkalle, jossa mukana oli myös paljon muita, joiden sukujuuret olivat Pyhäjärvellä.

Olin käynyt Venäjällä aiemminkin, mutta olin katsellut asioita toisesta näkökulmasta. Ensimmäistä kertaa ymmärsin, mikä yhteys on oman sukuni historiassa ja yleisesti tunnetulla historiassa. Sota ja sen seuraukset tulivat nyt paljon todemmiksi.

Lähdin matkaan äitini kanssa, joka on käynyt Pyhäjärvellä monta kertaa aikaisemminkin. Äitini isoisä, äijiä, oli Juhon Kaasalainen eli Pekon Jussi. Äidin äiti lähti Pyhäjärveltä viimeisen kerran syreenien kukkiessa ja sellaisena hän halusi säilyttää kotipaikkansa muistoissaan. Mummu ei koskaan käynyt Karjalassa viimeisen lähtönsä jälkeen, mutta säilytti karjalan murteen loppuun asti.

Minua on aina jollakin tavalla kiinnostanut äidin suku, mutta en osannut kysellä tarpeeksi mummulta, enkä muiltakaan sukulaisilta. Nyt en voi enää esittää kysymyksiä mummulle ja muiltakin vastaajia alkaa olla aika vähän. Kuitenkin vanha kotikylä on olemassa ja toistaiseksi myös kotitalo.

Matkani aikana mietin moneen otteeseen, että olen tullut suureen museoon, maahan jossa aika on pysähtynyt.

Matkan aikana tutustuimme matkalaisten kotipaikkoihin Pyhäjärvellä ja vierailimme Konevitsan kauniilla luostarisaaressa. Laatokan ympäröimään Konevitsaan saimme tutustua Yrjö J. Kaasalaisen asian-tuntevalla opastuksella.

Omat juureni ovat Pyhäjärven Konnitsan kylässä ja sinne pääseminen oli oman matkani kohokohta. Tuntui oudolta katsella samoja maisemia, joita äidin äiti on lapsuutensa ja nuoruutensa katsellut. Tällä samalla tiellä pieni Siiri Kaasalainen on ehkä huristellut pyörällä ja viilettänyt Kiimajärven rantaan uimaan.

Bussin saavuttua Konnitsan kylään kuulen äidin serkun ilmoituksen takaini: Tuossa on meidän äitiemme kotitalo! Näin vilauksen harmaasta talosta, josta olen kuullut paljon. Olen nähnyt talosta myös kuvia ja kuullut äidin kertovan siitä ja näiden mukaan olin muodostanut oman mielikuvani mummuni kodista.

Olin luullut, että joudun rämpimään kauas ja etsimään mökkiä rehottavan heinikon seasta. Oma mielikuvani oli muodostunut niin vahvaksi, että hämmennyin todella kun talo olikin keskellä Konnitsan kylää ja sinne pääsi ihan tietä pitkin.

Talon aidan takana tuijotin rakennusta jokaista yksityiskohtaa myöten. Olin liikuttunut ja sanaton. Talon vanhat asukkaat ovat muuttaneet talosta pois, joten meillä ei tällä kertaa

Reetta Lepistö isoisoisänsä, Juhon Kaasalaisen, rakentaman talon portailla.

ollut mahdollisuutta päästä sisälle.

Matkallani Karjalassa ihmettelin suuria puita, ne ovat erityisen korkeita ja mahtavan jyrkärunkoisia. Yksi valtava petäjä seisoo myös mummuni kotitalon tien päässä. Se on ollut siinä jo ennen sotia ja mielelläni kuulisin sen kertomuksia. Rapsutimme äidin kanssa vähän kaarnaa mukaan.

Kotitalosta vähän matkan päässä on suuri kivi, jossa mummu sisarukseenne ja naapureineen on leikkinyt. Kiersin leikkikiven etsien merkkejä sukulaisten leikeistä. Löysin kiiven muodostuneet askelmat, joita oli taatusti käytetty portaina.

Löysin myös muodikkaat aurinkolasit, jotka herättivät minut historiasta tähän päivään. Pyhäjärvellä on paljon korkeiden aitojen ympäröimiä uusia ja valta-

via rakennuksia. Monet suomalaisten rakentamat talot ovat vielä pystyssä, mutta hoitamattomina rapistuvat kovaa vauhtia. Vanhat rakennukset alkavat myös olla uusien tiellä, joten monella on purkutuumio edessä.

Olen iloinen, että olen nähnyt Konnitsan kylän ja sukuni talon siellä. Matkan aikana ja sen jälkeen olin murheissani menetetyt Karjalan kohtalosta. Alueella asuu kuitenkin myös ystävällisiä ja vieraanvaraisia ihmisiä, jotka ovat valmiita päästämään meidät vierailijaksi nykyisille kotipaikoilleen.

Kotipaikka on aina rakas ja voin kuvitella miten Karjalasta lähteneet sukulaiseni ikävöivät kauniita järvi- ja maisemiaan. Tämän matkan jälkeen olen tuntenut itsenikin enemmän karjalaiseksi ja uskon matkustavani Pyhäjärvelle vielä uudelleen.

REETTA LEPISTÖ

Pakinan paikka

Natsi-fobiaa

Ihmeellinen Pirkanmaa oli tänä kesänä Tampereella järjestetty seikkailukilpailu, jossa kahden hengen joukkueet kisasivat mitä erilaisimmissa tehtävissä ympäri maakuntaa. Paikallisen valta-lehden järjestämän kesätampauksen tunnukseksi oli sinivihreä logo, jossa on kaksi pyöreäkulmaista suunnikasta silmukoituna yhteen. Tulos on graafisesti raikas ja omaperäinen. Ei kuitenkaan kaikkien mieleen, sillä nettikeskustelussa jotkut näkivät logossa hakaristin ja syyttivät ihmekisan tunnusta natsisympatioista tai ainakin pülevästä natsiestetiikasta.

Viime syksynä nousi Belgiassa poliittinen kuhu niinkin arkisesta aiheesta kuin TV:n kokki-ohjelma. Sikäläinen yleisradioyhtiö päätyi hyllyttämään ruokaohjelmasarja *Plat Préférén* jakson, jossa esitettiin Adolf Hitlerin lempiruokaa. Ohjelman kantava idea on valmistaa kuuluisuuksien rakastamia ruokia, edellisissä jaksoissa muun muassa taitelija Salvador Dalin ja Queen-solisti Freddie Mercuryn suosikkeja. Hitlerin lempiruokan valinta ohjelmaan oli kuitenkin liikaa Antwerpenin juutalaisyhteisölle, joka syytti TV-kokkia Hitlerin inhimillistämisestä ja juutalaisten joukkotuhon vähättelystä.

Nämä kaksi tapausta kuvaavat edelleen jatkuvaa kovin tunnepitoista suhtautumista Saksassa 1930-luvulla vaalien kautta valtaan tulleen natsismiin, jonka nousu, uho ja tuho ovat kaikkien tiedossa. Maailmansotaan ja miljoonien ihmisten kuolemaan ratkaisevasti vaikuttanut aate ei kaipaa rehabilitointia. Natsismin on silti nähtävä äärimmäisenä historiallisena ilmiönä ja sitä on voitava käsitellä asiallisesti, ilman hysteriaa ja kaikkialla näkyviä tai kuviteltuja menneisyyden haamuja.

Natsismin vastavoimana oli Neuvostoliitossa vallankumouksen myötä valtaan tullut kommunismi, joka Josif Stalinin johdolla kehittyi 1930-luvulla järjettömäksi mielivallaksi. Tilanteen sisäpiirissä kokenut Arvo Poika Tuominen kuvaa *Kremlin kellot* -kirjassa Stalinin diktatuurin maailmanhistorian synkimmäksi, jolle Rooman hulluimmat keisarit tai pimeimmän Afrikan hirmuhallitsijat eivät vedä vertoja. Stalinin pakkovallassa eli koko neuvostokansa ja kollektiivinen kansantalous. Hitler oli siihen nähden ”porvarillinen” yksinvaltiainen. Tavallisen saksalaisen siviilin elämään ei juuri puututtu ja yksityiset suurfinanssit oli natsienkin otettava huomioon.

Vertailtaessa kommunismin ja natsismin pahuutta niiden aiheuttamien ihmisuhrien määrällä, päihittää kommunismi kilpaveikkonsa kirkkaasti. Pelkästään 1920-luvun Neuvostoliitossa maatalouden pakkokollektivisointiin liittyneissä gulakki-vainoissa arvioidaan menehtyneen yhtä paljon ihmisiä kuin juutalaisten holokaustissa. Mutta koska ne - toisin kuin natsien hirmuteot - eivät ole avointa historiaa, niin ”niitä ei ole”. Kommunismin sisäinen historia on pitkälti edelleen Venäjän suljetuissa arkistoissa, mutta nykyinen arvio Stalinin uhreista maailmassa on vähintään 20 miljoonaa.

Miksi sitten suhtautuminen natsismiin ja kommunismiin on niin erilaista? Jo hakaristin esittämistä pidetään rikollisena ja nyky-Saksa on ruoskinut itsenä verille tehdessään tiliä historiastaan. Vanhoja kommunismin aikoja sen sijaan haikaillaan itänaapurissa avoimesti eikä virallinen Venäjä ole aloittanutkaan kommunismin historiansa avointa käsittelyä. Selitys on yksinkertainen: Saksa hävisi sodan, Neuvostoliitto voitti. Voittajan aate ja toiminta laillistuu, hävinneen kriminalisoituu.

Vuonna 1944 itsenäisen Suomen pelasti sotilaidemme ratkaisevana apuna hirmuinen natsi-Saksa. Moniko uskaltaa lausua ääneen tämän historiallisen tosiasian?

KOIPSELO

Kirjoittajan äiti, Tuija Alakarvia serkkunsa Sirkka Linjalan kanssa kotitalon lähetyvillä sijaitsevan leikkikiven vieressä.

Muistoviestin osattajat palkintojenjaossa. Kuva: Anne Viitalaakso-Kaasalainen.

Muistoviestissä leikkimielellä tosissaan

Kaiun muistoviestiin Nokialle saatiin mukaan tavoitteena olleet viisi joukkuetta. Suoniemen Raittiusseura ry kustansi mitalit kilpailijoille ja myös mehu- ja tarjoilun.

Pyhäjärvi-Säätiö lahjoitti kirjoja palkinnoksi. Parhaiten pukeutunut joukkue eli Sippoiset saivat kukin kilpailija kirjan sekä jokaiselle joukkueelle annettiin lisäksi yksi Kaiku, joka kiirii kauas...-kirja. Sen ovat kirjoittaneet **Mauri Vanhatalo** ja **Kari Uusitalo**.

Ennen lähtölaukausta **Edwin Naskali** kertoili Kaiku-urheiluseuran perustamisvaiheista.

"Kun Räisälässä pamah-taa, niin kaiku siitä kiirii Pyhäjärvelle". Näin on aikanaan kuulemma perusteltu voimistelu- ja urheiluseura Pyhäjärven Kaiun nimenvalintaa perustamisvuonna 1915. Räisälässä oli urheiluseura saanut hie-man aiemmin nimekseen Räisälän Pamaus.

Pyhäjärveläisen järjestä-

tyneen urheiluharrastuksen historia ulottuu siis lähes sadan vuoden taakse. Pyhäjärven Kaiun historiikki kertoo muistoviestin taustosta seuraavasti:

"Kun pyhäjärveläiset viime sotien jälkeen olivat asettuneet uusille asuin-joilleen, niin nousi esille halu kohdata säännöllisesti entisiä tuttuja, naapureita ja sukulaisia. Ensimmäiset Vpl Pyhäjärven pitäjäjuhl-lat järjestettiin Vammalassa 1948. Ensimmäisistä juhlistaan alkaen niiden ohjelmaan kuului myös urheilua. Ensimmäisinä vuosina kilpailtiin enimmäkseen köydenvedossa, jossa vastakkain olivat Pyhäjärven viimeisen kunnanvaltuuston edustajat ja sen pitäjän valtuuston edustajat, jossa kulloinkin Pyhäjärvi-juhla järjestettiin. Olympiavuonna 1952 juostiin sitten Vammalassa pidettyjen juhlien yhteydessä ensimmäisen kerran Kaiun muistoviesti."

Viestin säännöissä sano-

taan, että kilpailu on tarkoitettu muistokilpailuksi sille työlle, jota menetetyssä kotipitäjässä tehtiin liikuntakasvatuksen hyväksi.

Muistoviestiin on myös luovutettu ainaisesti kiertävä kiertopalkinto, joka on päätyntä museon viestiperinteen katkettua.

- Viestiperinteen katkaisuvuosi ei ole tiedossani, mutta vielä 1980-luvulla viesti oli muistaakseni Pyhäjärvi-juhlien ohjelmassa. Ensimmäinen oma muistikuvani Kaiun muistoviestistä on vuodelta 1956, jolloin viestiosuudet juostiin silloisella Tampere-Pori valtatiellä Maurin seurakuntatalon läheisyydessä Suoniemen Kauniaisissa. Autot eivät silloin merkittävästi maantieviestiä häirinneet, totesi Naskali.

Nokialla kilpailtiin nyt nelihenkinen joukkuein ja juostavat osuudet ovat 100, 200, 300 ja 400 m. Kiertopalkintoa ei luovutettu, koska kilpaa ei käyty sääntöjen edellyttämällä tavalla.

Tulokset:

1. Naskalit-Savolaiset/Noitermaa-Kaukola 1, aika 2.29,2.

Aleksi Savolainen, Lauri Savolainen, Liisa Naskali, Heikki Naskali.

2. Pensasmaa-Puputit/Noitermaa-Tiitua, aika 2.32,4.

Jenni Puputti, Joni Puputti, Timo Pensasmaa, Vesa Vuorenmaa.

3. Metsäkaasalaiset/Tiitua, aika 2.34,1.

Eeva Kaasalainen, Juhani Kaasalainen, Aapo Kaasalainen, Tuomas Kaasalainen.

4. Puraset-Wahlströmit/Noitermaa, aika 3.08,4.

Markus Punkari, Vesa Wahlström, Ilkka Puranen, Valtteri Wahlström.

5. Sippoiset/Noitermaa 1, aika 3.41,9.

Juha Sipponen, Tiitus Kuukkanen, Aapo Sipponen, Mila-Maria Uski.

Tarinaa Pyhäjärvi-juhlien viestijuoksusta

Huhtikuussa Nokian Urheilijoiden pyhäjärveläiset konkarit kutsuivat Pyhäjärville kilpailuun. Leikkimielinen kisa juostaisiin Pyhäjärvi-juhlien alkupamaukseksi yhteensä kilometrin juoksuna. Nelihenkisessä joukkueessa tuli olla vähintään yksi nainen tai alle 15-vuotias tai yli 60-vuotias. Mieluusti järjestäjät toivoivat pyhäjärveläistä taustaa.

Olipa kerrassaan innostava kutsu! Muistin, että vanhemmillani on vielä tallessa mitali, jonka pappani **Matti Sipponen** on aikoinaan saanut jossain viestijuoksussa tuoden kunniaa Pyhäjärven Kaiulle. Se mitali on mukava muisto papasta ja hänen nuoruudesta.

Laskin mielessäni, että meidän suvussahan urheilijoita on vaikka kuinka ja ilmoitin Sippoisten joukkueen välittömästi. Lähestyvään murrosikään tuleva jalkapalloilijapoikani piti kuitenkin lahjoa "talven lät-

kämiloilla" varmistaakseni hänen osanottonsa. Tyttäreni puolestaan oli juoksusta jo tuolloin hyvin innostunut.

Erinäisten järjestelyjen jälkeen joukkueemme oli viimein kasassa. Yhden viime hetken peruutumisen vuoksi olin juoksua edeltävänä iltana soittanut serkkuleni **Helkylle** Jyväskylään ja sieltä saimme neljän juoksijan. Nyt meillä oli joukkue, jossa juoksijat olivat kaikki saman Matti Sipponen jälkeläisiä. Minun lapseni **Ilari** ja **Mila-Maria** ovat **Esko Sipponen** vnuukoita, **Aapo** on **Kari Sipponen** Juhana poika ja **Tiitus Kuukkanen** puolestaan **Hannu Sipponen** tytären Helkyn poika.

Kun lauantaiamu koitti, kävi ilmi, että Ilari oli sauttanut jalkansa illan futisharkoissa. Taas meiltä puuttui neljäs juoksija! Pienen arpomisen jälkeen Juha Sipponen suostui puuhaan!

Niinhän siinä sitten kävi, että aurinkoisella Nokian kentällä sekä voitimme että

hävisimme: Juoksussa olimme viimeisiä, mutta puku-kilpailun voitimme. Ennen kaikkea meillä oli pienimuotoinen sukutapaaminen ja mahdolloman hauskaa!

Saimme Karjala-aiheisten paitojemme ansiosta palkinnoksi Kaiun historiikit. Olin kirjaa aiemminkin selaillut, mutta nyt huomasin lähdeluettelossa maininnan Matti Sipponen kirjoituksesta Pyhäjärville juoksusta 1961. Kirjaston tietokannasta ei noin vanhoja lehtiä löytynyt, mutta lehden toimituksen avustuksella lehtijuttu kolahti sähköpostiini jo seuraavalla viikolla. Vau mikä löytö!

Lukiessani pappani juttua aivan kuin kuulin hänen äänensä. Mietin tuota aikaa, jolloin hän on urheilumuistelonsa kirjoittanut. Pappa oli tuolloin noin kuu-sikymppinen. Asettuminen evakkovuosien jälkeen Keuruulle Pappilanniemeen oli jo takana, perheen kaikki lapset aikuisia ja kukin tahtoillaan. Kenties tuo aika oli papalle seesteistä rau-

han aikaa sotavuosien, ankaran työnteon ja uudelle seudulle asettumisen jälkeen. Hymyillen mietin kuinka hän on käynyt kuvauttamassa rakkaan mitalinsa ja pohtinut tekstin sisältöä. Papan mielipuhua oli ongella istuminen pienen saaren luona. Siellä hän varmaankin on nuoruusai-kojana muistellut Keuruus-elän veden lipattaessa veneen kylkeen.

Jos Pyhäjärvi-lehdessä joskus on tilaa, olisi hauskaa jakaa tuo kirjoitus muiden lukijoiden kanssa. Samalla mieleeni on hiipinyt ajatus, löytyyköhän pappani kirjoituksia enemmänkin? Vanhojen Pyhäjärvi-lehtien saattaminen osaksi kirjasto-tietokantaa olisi arvokas asia.

Kiitokset myös Kaiun muistoviestin järjestäjille! Juoksu poiki monenlaisia muistoja ja tunteita!

TARJA SIPPONEN
Tampere

TAPAHTUMAKALENTERI

Saunailta Karjalaisten kesäkodilla. Vpl. Pyhäjärvi-seuran kesäinen tapaaminen ja saunailta Karjalaisten kesäkodilla Jollaksessa Helsingin Laajasalossa torstaina 20.8.09 klo 17.00 alkaen. Seura tarjoaa pullakahvit, saunajuomat ja makkarat voi halutessaan tuoda itse tai ostaa paikan päältä. Aiheena kesän Karjalan matkat kuvineen ja ensi syksyn toiminta, mm. mahdolliset kekripäivälliset talkoovoimin. Tiedustelut Kaarina Pärssinen p. 040-519 3036.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon syyskuun kokous pidetään torstaina 03.09.09 Elsa ja Raimo Musakalla Hinaajank. 7 as 7, 15140 Lahti klo 17 alkaen. Lähtö torin kulmalta Lahdesta klo 16.45. Tevetuloa!

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon tarinatuokio on ke 16.9.2009 klo 13 Tampereen Karjala-seuran kerhohuoneessa, Koulukatu 12. Tarinointia, laulua, arpajaiset ym. ohjelmaa kahvin lomassa. Tervetuloa!

Karjalais-Satakuntalaiset eli Karjakuntalaiset Ilta-mat la 29.8. alk. klo 19.00 Kiiikoisten Seurantalolla (os. Kiiikostentie 47, Kiiikoinen). Monipuolista ohjelmaa: soittoa, laulua, lausuntaa, pienoishupailu ym ja lopuksi tietenkin tanssitaan Aimo Latvan & trio Topi Jokelan tahdittamana- Liput 10 euroa. Puffetti, arpajaiset.

Puna-mustat nauhat opastavat paikalle. Järj. Äetsän Karjalaseura ry ja Kiiikoisten Nuorisoseura ry. Tervetuloa! Lisätietoja: tuijakaasalainen@hotmail.com tai 040 5047 947.

Lahjavihje moneen tarpeeseen

Karjalan Liiton kunniakirjalla kiitetty teos

Kaunisti Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II.

Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.

Hinta 95 euroa +läh.kulut. Lisätietoja ja tilaukset:

www.vpl-pyhajarvi.fi tai larjava@gmail.com

tai 050 3425027. Tutustu kotisivuihimme

ja kerro niistä myös sukusi nuoremmille.

Sastamalan Seudun Museo on kesällä 4.5.-30.9. välisenä aikana avoinna ti-su klo 11-16.

Maanantaisin museo on suljettu.

Osoite Jaatsinkatu 2, 38210 Sastamala (Vammala)

www.sastamalankaupunki.fi tai p. (03) 5213 4554.

Muina aikoina museo on avoinna sopimuksen

mukaan. Ryhmille järjestetään opastuksia etukä-

teisvarauksin museoamanusenssi Maria Pietilältä.

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteenmuutos puh. 040 730 2622

Pyhäjärvi-lehden seuraava numero:

ilmestyy syyskuussa, aineistojen pitää olla toimituksessa viimeistään la 12.9. mennessä.

vpl. **Pyhäjärvi**

VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:

Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi

Sivunvalmistus:

Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:

Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Toimitus, päätoimittaja
Rautasemantie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies

Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@luukku.com

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.

Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e

tekstissä.....0,80 e

pienin ilmoitus.....20 e

Hintoihin lisätään alv. 22%